

SV REVIJA

IZURJENI ZA
ZAHTEVNE NALOGE

- 4 AKTUALNO**
EVROPSKA UNIJA BO PODPRLA VOJAŠKO MOBILNOST
- 6 INTERVJU**
VOJAŠKI POKLIC JE POSEBEN, ZATO GA MORAMO USTREZNO OVREDNOTITI
- 10 SPREMLJAMO**
OCENA SLOVENSKE VOJSKE ZA LETO 2018 NESPREMENJENA
ERJAVEC NA MINISTRSKEM ZASEDANJU
OZN O OPERACIJAH
SLOVENSKA OBRAMBNA INDUSTRIJA NA SEJMU ASDA
GENERALKA ERMENC NA PRVEM URADNEM OBISKU V TUJINI
USPOSABLJANJE ZA ZAŠČITO KRITIČNE INFRASTRUKTURE
- 16 IZ NAŠIH ENOT**
VAJA SOKOL OKREPILA SODELOVANJE Z ZAVEZNIKI
V SLOVENIJI LETOS DESET VEČJIH VOJAŠKIH VAJ
PREDSTAVITEV PRIPOMOČKA ZA ŠOLANJE PSOV
VOZILO MRAP V OPERATIVNI UPORABI V SLOVENSKE VOJSKI
V SLOVENSKE VOJSKI NOVI VODJE SKUPIN
TEČAJ OSKRBE POŠKODOVANCA NA BOJIŠČU
- 30 CIVILNO-VOJAŠKO SODELOVANJE**
SLOVENSKE CIVILNE FUNKCIONALNI STROKOVNJAKI NA VAJI DOUBLE RIVER 2019
- 32 ZAŠČITA IN REŠEVANJE**
GASILSKE ENOTE ŠIRŠEGA POMENA DOBILE NOVE DETEKTORJE
- 34 VIDELI SMO**
VRHUNSKI ŠPORTNIKI SPOZNAVALI OKLEPNO TEHNIKO SLOVENSKE VOJSKE
- 38 NAPISALI STE**
75. OBLETNICA PADCA AMERIŠKEGA BOMBNIKA B-24
- 40 IZ VOJAŠKE ZGODOVINE**
VAROVANJE KULTURNE DEDIŠČINE V ČASU OBOROŽENIH SPOPADOV
IVAN RUDOLF - BOREC ZA SEVERNO MEJO
- 44 ŠPORT V VOJSKI**
MLADA JUDOISTKA Z ODMEVNIMI REZULTATI
- 48 PREŽIVETJE**
PRAPROT
- 49 SPODBUDNA MISEL**
PRIJATELJSTVO
- 49 PREBRALI SMO**
IVAN ERMENC: PRIROČNIK ZA BORILNE VEŠČINE V IZOBRAŽEVANJU IN USPOSABLJANJU V SLOVENSKE VOJSKI
- 50 RAZVEDRILLO**
NAGRADNA KRIŽANKA
POIŠČI PET RAZLIK

Slovenska vojska se uri z zavezniki

Slovenska vojska se že več let srečuje s kadrovskimi težavami in slabšo opremljenostjo, kar je posledica dolgoletnih varčevalnih ukrepov v obrambnem sistemu in Slovenski vojski. To potrjuje tudi letošnje poročilo o stanju bojne pripravljenosti Slovenske vojske za leto 2018, ki sta ga minister za obrambo in načelnica Generalštaba SV v začetku meseca predstavila predsedniku RS in vrhovnemu poveljniku obrambnih sil. Čeprav je ocena o stanju pripravljenosti Slovenske vojske za leto 2018 nespremenjena, so pripadnice in pripadniki SV lani uspešno opravili vse dodeljene naloge doma in v tujini ter zagotovili pomoč civilnemu prebivalstvu Slovenije ob naravnih in drugih nesrečah ter podprli policijo pri varovanju državne meje.

V Slovenski vojski se bo treba še naprej truditi zlasti za izboljšanje kadrovske strukture in popolnjenosti enot, predvsem zato, ker bo v prihodnjih letih vojski namenjeno nekoliko več denarja. To je vsekakor ena pomembnejših nalog vodstva Ministrstva za obrambo, ki se tako kot slovenska vlada zaveda resnosti kadrovske težave v Slovenski vojski. Zato je bila oblikovana posebna delovna skupina za področje kadra, ki jo vodi svetovalec ministra Boštjan Šefic. Skupina naj bi poiskala odgovore na vsa pomembnejša vprašanja glede kadrovskega izziva v Slovenski vojski, pripravila ustrezne rešitve in poskrbela za njihovo praktično izvedbo z nekaterimi organizacijskimi ukrepi ter spremembami, ki se nanašajo na področje zakonodaje.

Kljub kadrovskim, materialnim in drugim izzivom se pripadniki Slovenske vojske uspešno usposabljujejo ter urijo s pripadniki oboroženih sil zaveznških vojsk, kar je pokazala pred kratkim uspešno izvedena mednarodna vojaška vaja Sokol. Na vaji se je v postopkih izvedbe zračnega desanta in taktičnih vaj z bojnim streljanjem vodov urilo več kot 600 pripadnikov slovenske in ameriške vojske. V Sloveniji bo letos potekalo deset večjih vojaških vaj, v tujini pa bo Slovenska vojska sodelovala na osemnajstih vajah. V začetku maja bo potekala največja mednarodna vojaška vaja v Sloveniji Takojšen odgovor, na kateri bo sodelovalo več kot 3200 slovenskih in tujih vojakov iz šestih zaveznških in partnerskih držav.

Marko Pišlar

EVROPSKA UNIJA BO PODPRLA VOJAŠKO MOBILNOST

V državnem zboru je 5. aprila potekal javni strokovni posvet o tako imenovani dvojni, civilni in vojaški, rabi infrastrukturnih objektov, s katero bodo članice Evropske unije pridobile nova finančna sredstva za posodobitev prometnih povezav. Organiziral ga je Direktorat za obrambne zadeve Ministrstva za obrambo v sodelovanju s kabineto evropske komisarke za mobilnost in promet. Več kot 70 slušateljev z različnih ministrstev, družb posebnega pomena za obrambo in študentov Fakultete za družbene vede v Ljubljani se je lahko seznanilo z dejavnostmi na področju vojaške mobilnosti in slovenskimi predlogi razvoja dvonamenske infrastrukture.

Besedilo: Jerneja Grmadnik
Foto: Bruno Toič

NA VOLJO BO 6,5 MILIJARDE EVROV

Evropska komisarka za promet Violeta Bulc je v uvodnem nagovoru povedala, da je to nova tema, ki se je pojavila, ko je Evropska unija oznanila začetek skupne obrambne in varnostne politike. Pri tem je pomembna sposobnost hitrega premikanja ljudi, vojaške opreme in materiala. »Prve analize so pokazale, da imamo težave, saj potrebujemo za premik vojaških sil z Nizozemske na Poljsko 20 dni,« je pojasnila in dodala, da je

treba prilagoditi ne samo cestno, železniško in drugo infrastrukturo, temveč tudi različne upravne postopke, ki znatno podaljšujejo čas premika konvojev. »Ena izmed rešitev je, da se osredotočimo na vse civilne naložbe, pri katerih je mogoča uporaba za vojaške namene,« je povedala komisarka. Poudarila je še, da je pozitivno to, da se 94 odstotkov prometnega omrežja po uporabi prekrija. Evropska komisija je za infrastrukturne projekte z dvojnimi namenoma v obdobju od leta 2021 do 2027 že predlagala 6,5 milijarde evrov in zanje dobila potrditev v Evropskem svetu in Evropskem parlamentu. Bulc je uvrstila med najbolj kritične točke mostove, katerih nosilnost ni prilagojena vojaškim zahtevam, preozke predore in premajhne zmogljivosti železniških prog, veliko oviro predstavljajo še administrativni postopki. Pred začetkom koriščenja mehanizma za prometno povezanost Evropske unije je treba opredeliti še zahteve in merila za dvojno rabo ter prednostne naložbe v sodelovanju z državami članicami. Sofinanciranja bodo deležni vsi načini prevoza,

je dodala komisarka in poudarila, da je to dobra priložnost za Slovenijo, kjer se civilna in vojaška infrastruktura povsem prekrivata. Jean-Louis Colson, ki je v kabinetu Bulčeve odgovoren za področje vojaške mobilnosti, je poleg infrastrukturnih izzivov poudaril nujnost poenotenja administrativnih procesov, kot so carinski postopki, uvožno-izvozna dokumentacija in različna dovoljenja za prečkanje mej.

PRILUŽNOST ZA OBNOVO ŽELEZNIŠKEGA ODEKA DIVAČA-LJUBLJANA

Veleposlanik na stalnem predstavništvu Slovenije pri EU Marko Makovec je poudaril, da je vojaška mobilnost eden izmed temeljnih projektov krepitve obrambne politike Evropske unije. Opozoril je, da je ustreznost infrastrukture za vojaške konvoje pomembna, ne samo ob izrednem vojnem stanju, temveč tudi ob velikih naravnih in drugih nesrečah, ko si lahko članice solidarnostno pomagajo. Poudaril je zmogljivosti Luke Koper, ki bi lahko postala pomembno

transportno vozlišče in vstopna točka Severnega Jadrana za premike v osrčje Evropske unije. Generalna direktorica direktorata za kopenski promet Ministrstva za infrastrukturo Darja Kocjan je povedala, da so na ministrstvu že pregledali, kateri projekti bi bili primerni za tovrstno sofinanciranje. Poudarila je, da so se osredotočili na železniški promet, pri čemer vidijo možnosti za pridobitev sredstev za obnovo železniškega odseka Divača-Ljubljana, obnovo viadukta Slatina, ki zdaj ne zadostuje nosilnosti, posodobitev posameznih odsekov ljubljanske obvoznice in obnovo obstoječe cevi predora Karavanke. Pred konkretnimi predlogi je treba najprej počakati na določitev meril in standardov dvojne rabe.

Načelnik sektorja za logistiko z Ministrstva za obrambo polkovnik Danilo Jazbec je predstavil še vojaški pogled. Slovenska vojska sodeluje na različnih mednarodnih vojaških vajah in v operacijah, prav tako se pri nas urijo zavezniške oborožene sile. Pri tem je izpostavil lansko vojaško vajo Takojšnji odgovor, na kateri so sodelovale vojske s Hrvaške in iz ZDA. Na vaji so že lahko testirali različne postopke na vstopnih točkah v Slovenijo. Načelnik je še omenil vojaško vajo na Norveškem, ko je morala Slovenska vojska tja premakniti opremo in prepeljati 240 pripadnikov, ter poudaril, da je prav zato znotraj Nata podpisanih nekaj dogovorov za strateške zračne oziroma pomorske prevoze. Omenil je različne bilateralne tehnične sporazume s posameznimi državami, ki omogočajo čim hitrejšo premike enot čez določeno državo in dodal, da je treba pri nadaljnjih aktivnostih nujno vključiti vojsko ter poskrbeti za poenotenje nacionalnih postopkov, ki bi skrajšali prehode meje in izboljšali vojaško mobilnost. Pri tem je poudaril, da se postopki, kot je opazno pri izvedbah vojaških vaj, že izboljšujejo.

PO IZOBLIKOVANIH SMERNICAH NA VRSTI JASNI PREDLOGI

Generalni direktor za skupno zunanjo in varnostno politiko Matej Marn je izpostavil pomen dobrega sodelovanja, ne samo s sosednjimi državami, temveč z vsemi državami članicami, glede skupnih prometnih koridorjev. Ob tem je poudaril nujnost odprtega dialoga z lokalnimi skupnostmi in javnostjo, saj je treba okrepiti zavedanje o pomenu skupne evropske obrambne politike. Moderator in generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve Srečko Zajc je ob koncu posveta poudaril, da ne smemo razmišljati samo o dodatnih sredstvih, temveč tudi o nacionalni obrambi, saj se je varnostno okolje v zadnjih letih bistveno spremenilo. »Smo del Nata in Evropske unije, naša obveznost je, da poskrbimo zase in za druge,« je poudaril Srečko Zajc, vodja Stalne medresorske koordinacijske skupine za spremljanje in usmerjanje uvajanja ukrepov na področju vojaške mobilnosti, ki jo je vlada ustanovila novembra 2018. Delo skupine je bilo do zdaj uspešno, osnutek načrta pa še ni dokončan, saj je treba najprej počakati na usmeritve komisije glede standardov dvonamenske uporabe. Zajc je še sklenil: »Sledila bo priprava jasnih predlogov, ki jih bomo predali v potrditev slovenski vladi.« ■

VOJAŠKI POKLIC JE POSEBEN, ZATO GA MORAMO USTREZNO OVREDNOTITI

Pogovor s svetovalcem ministra za obrambo RS Boštjanom Šeficem

Da bi v Slovenski vojski ustavili negativen kadrovski trend, pridobili čim več kandidatov za zaposlitev, uredili področje zadrževanja kadra in odhodov iz Slovenske vojske, je bila na Ministrstvu za obrambo ustanovljena posebna delovna skupina, ki jo vodi svetovalec v Kabinetu ministra Boštjan Šefic. S Šeficem, ki na ministrstvu vodi tudi delovno skupino za osrednje vadišče Slovenske vojske v Postojni, smo se pogovarjali o pomembnejših nalogah in izzivih pri vodenju skupin.

Besedilo: Marko Pišlar

Foto: Bruno Toič

Kako je sestavljena delovna skupina za kadre?

Delovna skupina, ki jo je imenoval minister za obrambo RS, je sestavljena iz predstavnikov Direktorata za obrambne zadeve. Že po svoji funkciji se ukvarja s področjem pridobivanja kadra. Prav tako so v skupini predstavniki SV, Kabineta ministra in Sekretariata generalnega sekretarja. Skupina je oblikovana tako, da lahko poišče odgovore na pomembnejša vprašanja glede kadrovskih izzivov.

V čem se razlikuje od preteklih delovnih skupin?

Skupina ne išče samo rešitev, temveč je njen cilj, da jih oblikuje, pripravi in utemelji ter tudi izvede. Pripravljamo delovna gradiva za odločanje ministra in vladna gradiva. Minister me je kot vodjo skupine pooblastil, da lahko na podlagi presoje in jasnih potreb v delo vključimo vse strokovne službe in druge, ki lahko prispevajo k učinkovitemu izvajanju nalog. Takšne delovne skupine so v preteklosti dale predloge, njihova izvedba pa je bila prepuščena strokovnim službam ministrstva. Prepričani smo, da je naš pristop bistveno učinkovitejši.

Katera so najpomembnejša področja vašega dela?

Imamo štiri ključne naloge. Prva je ureditev vstopa kadra v Slovensko vojsko, druga je zadrževanje kadra v sistemu, tretja je ureditev odhoda vojakov po 45. letu starosti iz vojske, zadnje področje našega dela pa je promocija. Vse te dejavnosti so med seboj povezane. Urejen odhod in zadrževanje kadra sta na primer pomembna dejavnika, ki vplivata na motivacijo ljudi, da se pridružijo sistemu.

Skupina je pripravila predloge kratkoročnih ukrepov.

Na kaj se nanašajo?

Naš prvi cilj je ustaviti negativne trende na kadrovskem področju. Prizadevamo si povečati vstop v Slovensko vojsko in zmanjšati odhod kadra iz sistema. Te ukrepe smo razdelili v dve kategoriji. V prvi skupini so organizacijski ukrepi, ki jih lahko izvedemo z notranjo reorganizacijo oziroma izboljšavo posameznih procesov znotraj obrambnega sistema ali v dogovoru z drugimi ministrstvi. V drugi skupini so ukrepi, ki se nanašajo na področje sprememb zakonskih in podzakonskih aktov, ki jih lahko prav tako izvedemo v precej kratkem času.

Kateri so najpomembnejši organizacijski ukrepi?

Pri vstopu v sistem smo opazili nekatere slabosti, predvsem to, da so postopki od oddane vloge do zaposlitve v vojski dolgi. Mladi ljudje se želijo hitro zaposliti. Če se s tem zavlačuje,

vsekakor ni motivacijsko. V Sloveniji deluje trg delovne sile in če smo prepočasni ali okorni, se kandidati premisljajo in sprejmejo druge ponudbe. Pri izvajanju kadrovskih, varnostnih, zdravstvenih postopkov in preverjanj moramo biti dobro organizirani, hitri in učinkoviti. Po drugi strani pa je treba razumeti, da so se razmere na trgu delovne sile in pogoji dela bistveno spremenili. Tudi vojaška organizacija mora slediti novim tehnologijam, pristopom, nujno je na primer specialistično znanje. Vse to je treba upoštevati pri iskanju novih kadrov. Prav tako pomemben je odhod iz sistema. Pripadniki SV, ki se bližajo 45. letu, ko bo treba zapustiti vojsko, bi radi videli svojo prihodnost tudi po tej starosti. Prepozno je, če se začnemo z njimi ukvarjati leto pred odhodom. Zato predlagamo, da se to obdobje podaljša na tri leta. Postopek bo zelo strukturiran od prvega razgovora, ki ga bo opravil s pripadnikom njegov poveljnik tri leta pred predvidenim odhodom iz Slovenske vojske, pa do nadaljnjega obveščanja o nje govori mogoči poklicni poti. Naknadno bosta opravljena še najmanj dva razgovora, med katerima bo vsak pripadnik dobil informaci-

prpravili. Vojaški poklic ima posebnosti, ki jih je treba ustrezno ovrednotiti.

Kaj pa ukrepi, ki spadajo na področje zakonodaje?

Predlagali smo spremembo Zakona o javnih uslužbencih, da bi lahko pripadniki SV, ki imajo pogodbo za določen čas, prešli v drugi organ brez javnega razpisa in bi pri tem prenesli vsa napredovanja na novo delovno mesto. Zato smo pripravili spremembo Zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Prav tako se pripravljajo spremembe uredbe, ki govori o nagradah. Kot veste, dobi denarno nagrado vsak, ki podpiše pogodbo za določen čas. Nagrada je odvisna od dolžine delovne dobe. Te nagrade želimo izplačati tako, da bomo motivacijo pripadnikov še izboljšali. Prav tako bi radi preprečili možnost, da bi nekdo, ki iz različnih vzrokov zapusti vojsko, moral te nagrade vračati. Marsikdo je zaradi strahu sploh ne vzame. Ta področja bodo v uredbi bolj opredeljena. V povezavi z dosegljivostjo, kar določa 55. člen Zakona o službi v SV, ki v vsem obdobju po sprejetju zakona ni bil uresničen, bomo uredili še dodatek, ki se nanaša na to

Pri vstopu v sistem smo opazili nekatere slabosti, predvsem to, da so postopki od oddane vloge do zaposlitve v vojski dolgi. Mladi ljudje se želijo hitro zaposliti. Če se s tem zavlačuje, vsekakor ni motivacijsko.

je o možnostih, ki jih ima na razpolago. Tako bo dovolj časa tudi za morebitna prilagajanja za prehod v drugi sistem, vključno z nujnimi dodatnimi usposabljanji ali izobraževanji, ki jih bo opravil še med trajanjem pogodbe v Slovenski vojski. Iz vojske bo vsak odšel pripravljen za nove poklicne izzive. V tem kontekstu se dogovarjamo tudi za mogoč prestop iz vojske v policijo ali pravosodno policijo. O nekaterih možnostih se pogovarjamo z Ministrstvom za zunanje zadeve. Načrtujemo pogovore z Gospodarsko zbornico Slovenije, saj menimo, da je specialistično znanje, ki ga vojaki pridobijo med svojo poklicno potjo, uporabno tudi v civilnem okolju. Dolgoročno razmišljamo o tem, da bi lahko vojaški specialisti s posebnim znanjem, ki je dragoceno za Slovensko vojsko, ostali v sistemu tudi po dopolnjenem 45. letu pod določenimi pogoji. Tako bi lahko vojska obdržala svojevrstno strokovno znanje. Postopek bomo ves čas spremljali. Zaradi natančne prepoznave kritičnih točk v vojaškem poklicu smo že pripravili obsežno gradivo, ki govori o njegovih posebnostih. To bo podlaga za sprejemanje nadaljnjih ukrepov, pripravo zakonov in utemeljevanje nekaterih predlogov, ki jih bomo

področje. Izpostavil bi še začetek pogovorov z Ministrstvom za finance. Vsi, ki sistem zapuščajo, med drugim dobijo možnost odpravnine. Zaradi obdavčitve se žal velik del odpravnin in izplačil glede obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja vrne državi. Ocenjujemo, da je treba sedanje stanje spremeniti in vzpostaviti drugačen sistem, bodisi z opustitvijo plačila davka za ta izplačila ali vsaj z bistvenim zmanjšanjem davčnih obveznosti, tako da bo pripadnik SV, ki odhaja iz sistema, dobil primernejšo odpravnino. Skupaj z delovno skupino, ki jo vodi državni sekretar na MO dr. Klemen Grošelj, pregledujemo sistem uvrščanja v plačne razrede, kar bomo naredili najpozneje do junija. Menimo, da brez omenjene spremembe Zakona o obrambi in Zakona o službi v SV ne bo mogoče konsistentno urediti statusa in položaja pripadnikov SV.

Kakšne so usmeritve novega vodstva ministrstva glede spremembe zakonodaje?

Minister za obrambo RS in Vlada RS se zavedata resnosti kadrovskih izzivov v Slovenski vojski. Zato je to področje eno izmed pomembnejših na ministrstvu. Kar zadeva

delovnopравни položaj in status pripadnikov SV je veliko zanimanja za to, da se to področje uredi. Na ministrstvu razmišljamo, da bi iz Zakona o obrambi izvzeli delovnopravno področje in ga prenesli v Zakon o službi v SV. Zakon bi pripravili na podlagi predloga zakona, ki je bil pripravljen že leta 2017. Rešitve bi želeli nekoliko izpopolniti in v zakon vključiti nove določbe, ki bi dodatno izboljšale status ter položaj vojakov. Zavedamo se, da bodo nujne nekatere druge spremembe zakonodaje, predvsem kadar govorimo o ugodnostih in razmišljamo o spremembi celostne skrbi za pripadnike SV. Pri tem mislim na stanovanjsko, socialno in

razmere zahtevajo nekatere spremenjene pristope, ki so bližji mladim. Razmišljamo, da bi za posamezna vprašanja, ki so v povezavi s področjem promocije, vključili nekatere zunanje strokovnjake, ki bi nas strokovno podprli pri izpopolnjevanju oglaševanja vojaškega poklica. Trenutno uvajamo v promocijske namene nekatere nove pristope, kot je na primer neposredno javljanje novinarjev iz enot SV. Tako lahko prenesemo avtentične izkušnje iz vsakdanjega dela pripadnikov. Razmišljamo še o nekaterih drugih spremembah, s katerimi bi popestrili dosedanje klasično predstavljanje vojaškega poklica in ga še bolj približali mladim.

zdravstveno področje. V povezavi s tem prav v teh dneh začnemo intenzivno delati.

Ena izmed bistvenih težav je slab pretok informacij znotraj sistema. Kako ga boste izboljšali?

Najprej bi izpostavil, da je za dobro delovanje vsake organizacije najpomembnejša dobra in učinkovita komunikacija na vseh ravneh, kar velja tako za vojsko kot za upravni del ministrstva. To je pomembno z vidika kakovostnega vodenja, učinkovitosti dela, pravočasnega znananja težav in izzivov ter njihovega obvladovanja. Komunikacija je ključ za konstruktivno iskanje posameznih rešitev. Potekati mora v vseh smereh, kar je pomembno, saj je le tako mogoče pripraviti kakovostne in učinkovite ukrepe z želenim učinkom. Oblikovali smo že organizacijske in vsebinske ukrepe, s katerimi poskušamo izboljšati usklajenost dela, notranjo komunikacijo in bolje seznanjati zaposlene.

Kakšne so nujne spremembe na področju promocije oziroma marketinga?

Zelo pomembno je, da dosedanje promocijske aktivnosti še izpopolnimo. Čas in

Plača je eden izmed pomembnih stimulativnih dejavnikov. Kakšen pa je pomen drugih ugodnosti?

Plača je pomembna in mora biti konkurenčna ter prilagojena razmeram na trgu. Kadar ni konkurenčna, se posamezniki odločajo za alternativne zaposlitve. Tudi drugi dejavniki so pomembni. Nekatere izkušnje v drugih državah kažejo, da so morda še pomembnejši. Pripadniki SV pogosto delajo v posebnih razmerah. Med rednim delom v domovini ali izvajanjem nalog na misijah v tujini se srečujejo s številnimi izzivi, kar je treba upoštevati. Pomembni so pomoč pri varstvu otrok, zdravstvena oskrba, reševanje stanovanjske problematike, različna zavarovanja, ki zmanjšujejo tveganja in morebitne posledice med opravljanjem vojaške službe, vprašanje rent in poklicne perspektive po končani vojaški poklicni poti, učinkovitosti obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja itn. Urejenost teh in drugih vprašanj omogoča pripadniku SV, da se popolnoma posveti svojemu pomembnemu in zahtevnemu poklicu.

S področjem kadra se med konjunkturo srečujejo skoraj vse vojske v Evropi. Kako koristne so njihove izkušnje?

V zadnjem obdobju smo naredili veliko primerjav o tem, kako te izzive rešujejo v nemški, slovaški, hrvaški vojski in drugje. Prijetno me je presenetilo dejstvo, da imamo skoraj vsi podobne težave. Veseli me, da tudi drugi vidijo podobne rešitve kot mi. To je potrditev, da razmišljamo pravilno. Izkušnje iz tujih vojsk kažejo, da so za vojaka poleg osnovne plače pomembni tudi nekateri drugi dejavniki, na primer večja prilagodljivost, saj je mlade težje postaviti v toge okvire. Prilagajati se je treba tudi strokovnim izzivom, prav tako je treba izbrati ustreznega pripadnika za določeno vojaško nalogo, saj zahtevajo različni profili različne pristope. Februarja smo na temo kadra v Sloveniji gostili posvet kolegov iz angleške vojske, s katerimi smo izmenjali izkušnje in poglede. Zaradi pomembnosti tujih izkušenj smo Direktorat za obrambno politiko in Direktorat za obrambne zadeve zaprosili za dodatne informacije iz drugih vojsk, da bi lahko na njihovi podlagi preverili svoje rešitve.

Kot nekdanji državni sekretar na notranjem ministrstvu poznate problematiko kadra v Policiji. Primerjava vojakov s policisti ni mogoča. Pa vendarle, v čem sta si stroki podobni?

Menim, da je bilo v preteklosti narobe, da sta se poklica primerjala. Kar je bilo za eno poklicno skupino dobro in primerno, se je potem preslikalo na drugo. Pri tem mislim predvsem na plače in dodatke, kar pa ni prav. Vsi sistemi, na primer policija, vojska, zaščita in reševanje ter drugi imajo skupno poslanstvo, da skrbijo za nacionalno varnost. Znotraj tega ima vsak sistem še svoje posebno poslanstvo, naloge in pooblastila, ki jih moramo upoštevati pri vrednotenju, organizaciji in posameznih ugodnostih. Nekateri pogoji dela so podobni in pri tem lahko najdemo skupne pristope. Poiščemo lahko tudi sinergije pri vprašanju odhoda iz sistema, kadar posameznik konča svojo poklicno pot v enem sistemu in preide v drugega na podlagi dodatnega izobraževanja in usposabljanja. Morda gre za podobnosti pri iskanju rešitev na področjih socialnih vprašanj, zdravstvene oskrbe in še česa.

Kako ocenjujete sodelovanje med Policijo in Slovensko vojsko?

Sodelovanje med Slovensko vojsko in Policijo je odlično, tako je bilo tudi med obvladovanjem krize ob migracijah od leta 2015 do 2016. Pri tem bi povedal, da ne gre samo za dobro sodelovanje na področju nezakonitih migracij, temveč tudi na področju drugih varnostnih izzivov, pri katerih je lahko vojska pomembna. Sodelovanje poteka ves čas, in sicer upošteva poslanstvo in naloge. Slovenska vojska lahko pomaga Policiji tako s pripadniki v patroljah kot z nekaterimi tehničnimi rešitvami, tehnično in logistično podporo. Pri tem je treba sodelovati, da se bodo znanje in izkušnje dopolnjevali in bomo dosegli večjo učinkovitost pri spoprijemanju z varnostnimi izzivi celotnega sistema nacionalne varnosti. Dejstvo je, da je Slovenija varna država, česar se morda premalo zavedamo in cenimo.

Kako poteka delo delovne skupine, ki se na MO ukvarja z vprašanjem osrednjega vadišča SV v Postojni in katere so vaše pomembnejše naloge?

Delovna skupina je sestavljena iz predstavnikov SV, Direktorata za logistiko in Kabineta ministra. Naša pomembnejša naloga je iskati, oblikovati in predlagati ustrezne rešitve, ki bi omogočale vojski optimalno usposabljanje na osrednjem vojaškem vadišču ob soglasju z lokalno skupnostjo. Želimo si poiskati rešitve, ki bi ustrezale in ublažile nekatere negativne učinke ob urjenju ter zlasti večjih vojaških vajah in bojnih streljanjih z orožjem večjega kalibra. Skupina je bila imenovana

februarja. Od takrat intenzivno sodelujemo z vsemi lokalnimi skupnostmi, ki so povezane z osrednjim vadiščem SV v Postojni. Tako smo imeli delovne sestanke v Postojni, Ilirski Bistrici in Pivki. Pogovore bomo intenzivno nadaljevali. Največ odprtih vprašanj je prav s postojnsko občino, vendar sem prepričan, da bomo dosegli rešitve, ki bodo sprejemljive tako za občanke in občane kot za Slovensko vojsko.

Kam se usmerjajo pogajanja z lokalno skupnostjo?

Z vidika lokalne skupnosti in ministrstva je pomemben sprejem državnega prostorskega načrta, s katerim bi omogočili Slovenski vojski razvijati vadišče v smeri, ki bo omogočala izvedbo vseh nujnih usposabljanj. Hkrati želimo z določenimi ukrepi zaščititi okolje. V vojski in na ministrstvu je zaščita okolja pomembna, podobno kot zaščita vodnih virov. Zato želimo čim prej sprejeti uredbo o zaščiti vodnega vira. Oblikovane so bile dodatne strokovne podlage o celostni presoji vplivov na okolje glede podzemnih voda, ki jih bomo maja predstavili javnosti. S postojnsko občino

se dogovarjamo o nekaterih ukrepih oziroma pogojih za izvajanje vojaških vaj, s katerimi bi čim manj vplivali na nemoteno življenje ljudi v tem okolju, hkrati pa bo lahko vojska izvajala svoje redne aktivnosti. Naš cilj je najti ustrezne rešitve za uravnoteženje teh vplivov in jih usmeriti v korist ljudi, ki živijo na območjih, obremenjenih z vojaškimi aktivnostmi na vadišču. Na Ministrstvu za obrambo so temu zmeraj prisluhnili, čeprav so bile v preteklih letih zaradi finančne krize te možnosti omejene. Danes poskušamo najti z vsemi občinami skupne rešitve glede projektov, ki jih bo sofinanciralo ministrstvo, da bi tako nekaj vrnili lokalni skupnosti. Z občinama Pivka in Ilirska Bistrica smo na primer projekte že opredelili, zdaj pa pripravljamo dodatke k dogovorom o sodelovanju. Pomemben izziv ostaja vprašanje plačevanja nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, ki je trenutno na ustavnem sodišču. Čakamo na razsodbo, ki bo pomembna pri oblikovanju naših predlogov. Gasilski reševalni center Postojna ostaja skupen izziv zaradi enostranske odpovedi dogovora o uporabi vojaške infrastrukture na območju postojnske občine. Na ministrstvu smo pripravljani to do

konca izvesti, če bi našli ustrezne pravne podlage. Ministrstvo namreč ne sme izvajati sofinanciranja brez ustreznih pravnih podlag in upravičenega razloga za izplačila. So pa še nekatere druga manj zahtevna vprašanja.

Kaj še lahko naredite na ministrstvu za izboljšanje stanja?

Na ministrstvu se zavedamo nujnosti, da lahko naredimo več na področju obveščanja lokalnega prebivalstva o aktivnostih SV, namerah in dejstvih, zato se bomo bistveno več pojavljali v lokalnih medijih, obiskali bomo nekatere krajevne skupnosti ter se sestali s predstavniki civilne družbe. Želimo si, da bi tako predstavili svojo željo po konstruktivnem dialogu in iskanju skupnih rešitev ter ukrepe, ki bodo preprečevali morebitno obremenjevanje okolja zaradi dejavnosti vojske. To je seveda zahtevna naloga, vendar smo odločeni, da jo uresničimo, saj je vadišče v Postojni za vojsko zelo pomembno. Preučujemo sicer še druge možnosti, ki pa jih ni mogoče uresničiti na hitro. Zato moramo v vsakem primeru zagotoviti ustrezno sožitje vojske in prebivalcev s tega območja. ■

Na ministrstvu se zavedamo nujnosti, da lahko naredimo več na področju obveščanja lokalnega prebivalstva o aktivnostih SV, namerah in dejstvih, zato se bomo bistveno več pojavljali v lokalnih medijih, obiskali bomo nekatere krajevne skupnosti ter se sestali s predstavniki civilne družbe.

OCENA SLOVENSKE VOJSKE ZA LETO 2018 NESPREMENJENA

Generalštab Slovenske vojske ocenjuje stopnjo zmožnosti za delovanje Slovenske vojske v miru s povprečno oceno zadostno, za delovanje v vojni pa kot nezadostno. Tako je napisano v poročilu o oceni vojske za leto 2018, ki ga je 5. aprila javnosti predstavil predsednik države in vrhovni poveljnik obrambnih sil Borut Pahor. V svojem govoru je med drugim predlagal razmislek o sistemskem financiranju nacionalne varnosti. Obrambni minister Karl Erjavec je napovedal pripravo Bele knjige o obrambi, ki bo podlaga za ukrepe posodobitve Slovenske vojske, načelnica Generalštaba SV generalmajorka Alenka Ermenc pa je izpostavila nujnost popolnitve Slovenske vojske ter vlaganja v vojaški oborožitev in opremo.

Besedilo: Jerneja Grmadnik
Foto: Bruno Toič

»Slovenska vojska izvaja vse naloge skladno z Zakonom o obrambi, težave pa ima z zagotavljanjem zmogljivosti za delovanje v operacijah največje intenzivnosti,« je predsednik države in vrhovni poveljnik obrambnih sil Borut Pahor povzel poročilo o oceni Slovenske vojske za leto 2018. Ocena delovanja vojske v miru je v povprečju zadostna, v vojnem stanju pa nezadostna in posledično enaka kot zadnja leta. Pomembnejše težave so popolnjenost enot s kadri, oborožitvijo in opremo. Izpostavil

je, da je pripravljenost enot za delovanje v mednarodnih operacijah in na misijah na najvišji ravni: »Ljudje, ki odhajajo na zahtevne naloge, so odlično pripravljene in primerno opremljeni. Od drugih slišim samo ocene odličnosti in hvaležnosti za njihovo profesionalno opravljeno delo,« je povedal in dodal, da vojska s svojimi aktivnostmi sodeluje tudi pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Borut Pahor je poudaril, da bi bilo treba razmisliti o pripravi zakona o sistemskem financiranju nacionalne varnosti. Z njim bi zagotovili

OCENO SLOVENSKE VOJSKE SO PREDSTAVILI KARL ERJAVEC, BORUT PAHOR IN ALENKA ERMENC.

pravno podlago za premišljeno posodobitev vseh ustanov sistema nacionalne varnosti ob dolgoročnem stabilnem zagotavljanju nujnih finančnih virov. Razmisliti je treba o posodobitvi ne samo vojske, temveč tudi policije, civilne zaščite in obeh obveščevalnih služb, je še poudaril in dodal, da je priprava Bele knjige o obrambi, ki jo načrtujejo na Ministrstvu za obrambo, dobra podlaga za vzporedno pripravo omejenega zakona. Napovedal je še, da se bo v kratkem o izzivih na področju varnosti posvetoval s predsednikom vlade Marjanom Šarcem.

BELA KNJIGA KOT PODLAGA ZA POSODOBITEV VOJSKE

Podrobneje sta poročilo o oceni Slovenske vojske leta 2018 in nadaljnjih ukrepih spregovorila minister za obrambo Karl Erjavec in načelnica Generalštaba SV generalmajorka Alenka Ermenc. Minister Erjavec je napovedal hitro ukrepanje za izboljšanje ocen v prihodnosti, zato se pripravlja Bela knjiga o obrambi, s katero naj bi našli odgovore na pomembnejše izzive za posodobitev vojske. Minister je ob tem izpostavil vse vidne in uspešne oblike delovanja Slovenske vojske ter njene visoko usposobljene in profesionalne pripadnike, ki uspešno sodelujejo v mednarodnih operacijah in na

misijah, pri varovanju državne meje in helikopterski nujni medicinski pomoči ter so vključeni v aktivnosti na področju naravnih in drugih nesreč. Minister je poudaril, da bo morala Slovenska vojska še naprej vlagati v kadre, orožje in opremo, če bi želela tudi v prihodnosti doseči zmogljivosti za operacije najvišje intenzivnosti. Bela knjiga bo od zdaj določala, kakšno vojsko želimo imeti, prav tako bo primerna podlaga za srednjeročni obrambni program.

NUJNE CELOVITE SISTEMSKE SPREMEMBE

Načelnica Generalštaba SV generalmajorka Alenka Ermenc je ob predstavitvi poročila poudarila, da so pripadnice in pripadniki Slovenske vojske leta 2018 opravili vse dodeljene naloge doma in v mednarodnih operacijah ter na misijah. Prav tako so bili uspešni pri helikopterski nujni medicinski pomoči, reševanjih v gorah, aktivnostih projekta Slovenija Transplant ter pri podpori policije med varovanjem meje. Nekatere naloge so bile zaradi pomanjkanja virov izvedene z višjo stopnjo tveganja, kot je to običajno, ocena pripravljenosti pa je na enaki ravni kot prejšnja leta, torej še zmeraj ni ustrezna. Preveč je namreč odstopanj od standardov na kadrovskega področju in pri oborožitvi ter opremlitvi. Leta 2018 se je sicer povečala intenzivnost

usposabljanj zavezniški, kar dviguje stopnjo usposobljenosti enot za bojevanje in pozitivno vpliva na pripravljenost Slovenske vojske, prav tako pa se je izboljšala strelska usposobljenost. »Predvidljivo in dovolj obsežno zagotavljanje materialnih, kadrovskih in finančnih virov predstavlja sinergijsko celoto, saj ob pomanjkanju enega vira, kljub zagotavljanju drugih virov, prav tako ne bodo doseženi cilji pri vzpostavljanju nujnih nacionalnih vojaških zmogljivosti za zagotavljanje obrambne sposobnosti Republike Slovenije,« je opozorila načelnica. Nadaljevala je, da so nujni ciljno usmerjeni sistemski ukrepi, ki niso v izključni pristojnosti Slovenske vojske, temveč zahtevajo celoten pristop na nacionalni ravni. Osredotočiti se je treba na takojšnje izboljšanje statusa pripadnikov SV, zagotoviti predvidljivo in dovolj obsežno zagotavljanje kadrov, finančnih in materialnih virov. Nujna sta preoblikovanje vojaške prostorske strukture in operacionalizacija koncepta vojaške strateške rezerve, s čimer bi izboljšali vpetost Slovenske vojske v družbo ter povečali interes državljanov in državljanek za opravljanje različnih oblik vojaške službe. Generalka je poročanje sklenila s tem, da je mogoče pripravljenost posameznih področij že kratkoročno izboljšati, celoviteje pa v daljšem časovnem obdobju. ■

ERJAVEC NA MINISTRSKEM ZASEDANJU OZN O OPERACIJAH

Minister za obrambo Karl Erjavec se je v petek, 29. marca, v New Yorku na sedežu Organizacije združenih narodov (OZN) udeležil ministrskega zasedanja o mirovni operaciji OZN na temo uniformiranih zmogljivosti, izvedbe in zaščite. Zasedanje je potekalo v dvorani Generalne skupščine OZN. Minister Erjavec je nagovoril visoke predstavnike OZN in drugih mednarodnih organizacij ter več kot 110 delegacij članic OZN, ki so bile zbrane na prvi seji na temo usposabljanja in oblikovanja zmogljivosti.

Besedilo in foto: SSK

Dan pred zasedanjem se je slovenski obrambni minister srečal z generalnim sekretarjem Združenih narodov Antoniom Guterresom, s katerim sta izmenjala poglede in stališča glede konfliktov, rastočih migracijskih trendov, zaskrbljujočih humanitarnih razmer ter prihodnjih prizadevanj mednarodne skupnosti za mir, varnost in razvoj, s poudarkom na opolnomočenju žensk in zaščiti ranljivih skupin v svetu. Prav tako se je sestal z generalnim podsekretarjem za mirovne operacije Jeanom-Pierrom Lacroixom. Minister mu je podrobneje predstavil vlogo Slovenije kot članice OZN, EU, Nata, OVSE, Sveta Evrope, OECD in drugih mednarodnih organizacij pri podpori prizadevanjem OZN za mir, varnost in uravnotežen razvoj v svetu. Sogovornika sta pohvalila izjemno profesionalno delo pripadnic in pripadnikov Slovenske vojske v mirovni operaciji z mandatom OZN. V govoru na ministrskem zasedanju je minister Erjavec poudaril, da Republika Slovenija podpira iniciativo generalnega sekretarja Action For Peacekeeping – A4P in trud, da

bi mirovne operacije postale še bolj verodostojne, uspešne in učinkovite mehanizmi za vzpostavljanje miru na kriznih žariščih, s katerimi se spoprijemamo na številnih koncih sveta. »Republika Slovenija se bo kot aktivna in odgovorna članica mednarodne skupnosti tudi v prihodnosti zavzemala za aktivno vključevanje mednarodne skupnosti v urejanje razmer na kriznih žariščih. Pri tem se bo osredotočala na preventivno delovanje, iskanje mirnih političnih rešitev, človekovo varnost ter za spoštovanje mednarodnega prava in človekovih pravic,« je še poudaril minister. Minister je predstavil dosežke Republike Slovenije na področju sodelovanja pripadnic SV v mednarodnih operacijah in na misijah. Slovenska vojska ima namreč nenehno nad pet odstotkov pripadnikov stalne sestave v misijah pod mandatom OZN. Naša država ima glede sodelovanja žensk v obrambnem sistemu in mirovni operaciji pomembne dosežke. Ženske pripadnice obrambnega sistema zasedajo številne odgovorne funkcije in dolžnosti, vključno s prvo žensko načelnico

generalštaba na svetu. Glede na odstotek žensk v vojski smo med vodilnimi državami sveta s 16,5 odstotka žensk v vojski, osmi odstotki na podčastniških in 13 odstotki žensk na častniških mestih. Slovenska majorja je bila prva ženska poveljnica kontingenta na misiji Unifil v Libanonu, pet pripadnic Slovenske vojske pa je na misiji Untso opravljalo zahtevne naloge mirovni opazovalki. Minister Erjavec je izpostavil, da Slovenija podpira uresničevanje resolucij OZN v povezavi z mirovnimi operacijami. Slovenska vojska deluje v mirovni operaciji z mandatom OZN v različnih formatih (Nato, EU, OZN) in na treh kontinentih. Pri odzivanju na krizna žarišča bo naša država še naprej uresničevala cilje iz Agende 2030 za trajnostni razvoj in bo pri svojih mirovni, razvojni ter humanitarni prizadevanjih še posebno pozorna na pomoč pri doseganju enakosti spolov in krepitev vloge žensk. Tako bo bistveno pripomogla k družbenemu razvoju, miru, stabilnosti in varnosti, okrepi gospodarstvo ter vzpostavila odprto družbo v državah v razvoju. Minister Erjavec je zbrane ob koncu seznanil s slovensko nameri o ustanovitvi Centra za usposabljanje vojakov, policistov in civilnih oseb za sodelovanje v mirovni operaciji, ki ga ustanovljajo Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za zunanje zadeve in Ministrstvo za notranje zadeve. Republika Slovenija bo tako še povečala prispevek k prizadevanjem za miren, varen in razvojno naravnani svet. ■

SLOVENSKA OBRAMBNA INDUSTRIJA NA SEJMU ASDA

Minister za obrambo Karl Erjavec z delegacijo se je v sredo, 10. aprila, na povabilo hrvaškega ministra za obrambo Damirja Krstičevića v Splitu udeležil odprtja mednarodnega vojaškega sejma Adriatic Sea Defense & Aerospace – ASDA 2019. Na mednarodnem sejmu ASDA 2019 je med 185 razstavljalci iz 26 držav sodelovalo 11 slovenskih podjetij, ki so se predstavila v okviru Ministrstva za obrambo RS in Grozda obrambne industrije.

Besedilo: SSK

Foto: Josip Kapi/Hrvatski vojnik

Na odprtju sejma, ki se ga je udeležilo 34 delegacij z vsega sveta, je obrambni minister Republike Hrvaške Damir Krstičević povedal, da se svet hitro spreminja, prav tako se spreminjajo centri politične in vojaške moči ter grožnje. »Vse to vpliva na naše življenje. ASDA je lep primer, kjer se povezuje

kot vzorno. »Naše sodelovanje je v zadnjih letih osredotočeno na mednarodne predstavitve slovenskih podjetij na področju obrambe, varnosti in zaščite,« je povedal Renar. Slovenska podjetja so namreč odvisna od izvoza, saj izvozijo več kot 75 odstotkov svoje proizvodnje. Obrambna industrija spada med

sejmu obiskal predstavnike slovenskih podjetij in se v pogovoru z njimi seznanil z izzivi ter priložnostmi, ki jih imajo. Ob sejmskem dogajanju na sejmu ASDA 2019 je potekala dinamična predstavitev, v kateri so enote hrvaške vojne mornarice, letalstva in specialnih sil prikazale zavzetje

MINISTRA STA SE USTAVILA PRI SLOVENSkih RAZSTAVLJAVCIH.

gospodarstvo in država, da bi dosegli večjo varnost za vse,« je še dodal hrvaški obrambni minister. Slovenska podjetja so se do zdaj udeležila vseh petih sejmov ASDA, ki sicer potekajo od leta 2011. Ministrstvo za obrambo RS se je na sejmu v Splitu predstavilo v okviru skupinskega nacionalnega paviljona, ki ga je organiziral Grozd obrambne industrije Slovenije (GOIS). GOIS je bil ustanovljen kot prostovoljno in samostojno interesno združenje podjetij ponudnikov proizvodov ter storitev na področju obrambe, varnosti in zaščite. Povezuje slovenske dobavitelje proizvodov in storitev na področju obrambe, varnosti in zaščite. Ustanovljen je bil leta 2008 in ima 36 članov. Direktor GOIS mag. Jože Renar je sodelovanje z obrambnim ministrstvom ocenil

najbolj tehnološko in inovativno usmerjene industrije, ki zaposluje usposobljene kadre in dosega visoke dodane vrednosti na zaposlenega. Skupne udeležbe na mednarodnih sejmih, različne predstavitve tujim vojaškim delegacijam, Natova standardizacija in kodifikacija izdelkov so oblike sodelovanja, ki so se zelo uveljavile. Ministrstvo za obrambo RS se je sejma ASDA 2019 v Splitu udeležilo zato, da bi predstavilo temeljne informacije o dejavnostih, povezanih z razvojem, opremljanjem in sodelovanjem z industrijo. Glavni cilj udeležbe je bil pomagati industriji pri navezovanju stikov s predstavniki tujih ministrstev, vojsk, industrij in predstaviti slovenske izdelke z vključenimi izkušnjami ter referencami pri uporabi v Slovenski vojski. Minister Erjavec je na

trgovske ladje, ki je izvajala nenavadne manevre in se ni javljala na poziv pomorskim oblastem. Pripadniki hrvaške vojske so ladjo zavzeli in jo pospremili v pristanišče. Hkrati so morje pregledali pripadniki protiminske enote. V drugem delu vaje so hrvaške enote prikazale še helikopterski desant, spopad in umik enot z desantno-jurišno ladjo. Minister Erjavec se je v okviru sejma ASDA 2019 srečal tudi s hrvaškim kolegom Damirjem Krstičevićem. Pogovarjala sta se predvsem o nadaljnjem vojaškem sodelovanju in pomoči Hrvaški pri pripravah na predsedovanje EU, ki ga bo Hrvaška prevzela v začetku leta 2020. Minister Erjavec je hrvaškega ministrskega kolega in hrvaško obrambno industrijo povabil na sejem SOBRA, ki bo leta 2020 v Gornji Radgoni. ■

GENERALKA ERMENC NA PRVEM URADNEM OBISKU V TUJINI

Od torka, 16., do srede, 17. aprila, je načelnica Generalštaba Slovenske vojske generalmajorica Alenka Ermenc z delegacijo obiskala Republiko Severno Makedonijo na povabilo načelnika generalštaba oboroženih sil Severne Makedonije. To je bil za načelnico GŠSV prvi uradni obisk v tujini in prvi uradni sprejem visokih gostov iz tujine za to državo po spremembi njenega imena v Republiko Severno Makedonijo. Načelnica GŠSV je odločno podprla proces vključitve Severne Makedonije v Nato.

Besedilo: Slovenska vojska
Foto: mod.gov.mk

Prvi dan obiska je gostitelj načelnik generalštaba oboroženih sil Severne Makedonije generalpodpolkovnik Vasko Gjurchinovski gostil slovensko delegacijo na uradni večerji, kjer sta si s slovensko generalko izmenjala darili. Načelnica se je drugi dan obiska na veleposlaništvu Republike Slovenije v Skopju srečala z namestnico veleposlanika Urško Potočnik in vodjo Natove povezovalne pisarne v Skopju polkovnikom Zoranom Jankovičem. Sledil je sprejem načelnice z vojaškimi častmi pred poslopjem ministrstva za obrambo in generalštaba makedonske vojske. Na srečanju z

generalpodpolkovnikom Gjurchinovskim sta spregovorila o dosedanem in prihodnjem sodelovanju ter skorajšnjem vstopu Republike Severne Makedonije v Nato. Med pogovori sta namenila veliko pozornosti krepitvi sodelovanja na vojaškem področju. Načelnica Generalštaba SV generalka Ermenc se je nato srečala z ministrico za obrambo Severne Makedonije Radmilo Šekerinsko. Sogovornici sta se pogovarjali zlasti o sodelovanju in vstopu države v zavezništvo ter si na koncu srečanja izmenjali plaketi.

Načelnica GŠSV se je v nadaljevanju obiskala v Severni Makedoniji srečala še s člani

Natove povezovalne pisarne, ki jo vodi slovenski polkovnik Zoran Jankovič. V štabu oboroženih sil Republike Severne Makedonije so načelnici predstavili načrt transformacije makedonske vojske in njihov prispevek v mednarodnih operacijah in na misijah. Makedonci so z zanimanjem prisluhnili slovenskim izkušnjam glede vstopa v zavezništvo. Člani slovenske delegacije so makedonskim kolegom predstavili predvsem izkušnje iz preteklih transformacij SV. Načelnica GŠSV je ob tem poudarila, da država s članstvom v Natu več in bolje podpira proces zagotavljanja varnosti v mednarodni skupnosti.

Slovenska delegacija si je nato ogledala bataljon vojaške policije, ki je pripravil dinamično predstavitev in taktično-tehnični zbor opreme. Bataljon vojaške policije makedonske vojske je namreč najbolj izurjena enota z največ mednarodnimi izkušnjami v makedonski vojski.

Gostitelji so ob koncu gostom iz Slovenije predstavili nekatere kulturne krajevne znamenitosti, vključno s cerkvijo, posvečeno življenju in spominu na mater Terezijo. ■

GENERALNI DIREKTOR ZAJC JE IZPOSTAVIL POMEN USPOSABLJANJA ZA UČINKOVITO NAČRTOVANJE ZAŠČITE KRITIČNE INFRASTRUKTURE.

USPOSABLJANJE ZA ZAŠČITO KRITIČNE INFRASTRUKTURE

V sredo, 27. marca, in v četrtek, 28. marca 2019, je v organizaciji Ministrstva za obrambo potekalo dvodnevno Osnovno usposabljanje za zaščito kritične infrastrukture v Republiki Sloveniji. Usposabljanje je bilo izvedeno v okviru evropskega projekta Usposabljanje upravljavcev kritične infrastrukture in nosilcev sektorjev kritične infrastrukture, ki ga izvaja Direktorat za obrambne zadeve (DOZ). Izvedba usposabljanja je bila sofinancirana s sredstvi Evropske unije iz Sklada za notranjo varnost. Generalni direktor direktorata Srečko Zajc je v uvodnem nagovoru poudaril izjemen pomen izobraževanja in usposabljanja za učinkovito načrtovanje zaščite kritične infrastrukture.

Besedilo: Ana Pogačar in Alenka Čarni, DOZ
Foto: Robert Cotič

Ministrstvo za obrambo je kot organ, pristojen za usmerjanje in usklajevanje dejavnosti na področju kritične infrastrukture, izvedlo dvodnevno osnovno usposabljanje za zaščito kritične infrastrukture. Namen usposabljanja je bil nosilce sektorjev kritične infrastrukture, z njimi sodelujoče državne organe in upravljavce kritične infrastrukture seznaniti z vsebinami in področji, na katere morajo biti z vidika zaščite kritične infrastrukture še posebno pozorni. Temeljni dokument za načrtovanje zaščite kritične infrastrukture je ocena tveganj za delovanje kritične infrastrukture, na kateri temeljijo ukrepi za zaščito kritične infrastrukture, ki prispevajo k zagotavljanju neprekinjenosti njenega delovanja. Minister za obrambo je v začetku leta sprejel Navodilo za ocenjevanje tveganj za delovanje kritične infrastrukture (Uradni list RS, št. 7/19), ki določa splošne značilnosti ocene tveganj. Program usposabljanja temelji na ugotovitvah in rezultatih predhodnega evropskega projekta Potrebna znanja in predlog programa usposabljanja upravljavcev kritične infrastrukture (PROPU), ki ga je izvedel DOZ v obdobju od leta 2016 do 2018, prav tako s

podporo EU iz Sklada za notranjo varnost. Usposabljanje je bilo namenjeno nosilcem sektorjev kritične infrastrukture, z njimi sodelujočim državnim organom pri izvajanju nalog na področju kritične infrastrukture ter upravljavcem kritične infrastrukture v Republiki Sloveniji. Dvodnevno usposabljanje je bilo sestavljeno iz enajstih predavanj in je obsegalo osem tematskih sklopov. Prvi dve predavanji sta bili namenjeni seznanitvi s pojmom kritične infrastrukture in razvojem tega področja v preteklem obdobju. To sta predstavila predavatelj dr. Iztok Prezelj s Fakultete za družbene vede in generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve Srečko Zajc, ki je spregovoril o normativno pravni ureditvi tega področja v Sloveniji, Evropski uniji in Natu. Predstavitve vsebin je pomembna, saj v javnosti še prevečkrat različno razumejo pojem kritične infrastrukture, nemalokrat pa se ta pojem napačno uporablja oziroma zamenjuje s ključno infrastrukturo.

Sledila so predavanja o varnostni kulturi in varovanju podatkov. Visoka varnostna kultura v organizaciji onemogoča zlorabe in zagotavlja varovanje za organizacijo pomembnih

podatkov, pri čemer je pomemben dejavnik prav človek. Dr. Kaja Prislan s Fakultete za varnostne vede je predstavila vlogo varnostne kulture pri zagotavljanju varnosti podatkov. Namestnik informacijske pooblaščenke mag. Andrej Tomšič je predstavil obveznosti varstva osebnih podatkov po novi evropski uredbi. Dr. Milan Tarman z Urada za varovanje tajnih podatkov pa je predstavil področje tajnih podatkov. Udeleženci so največ spraševali prav o tem področju.

Dr. Erik Kopač s Fakultete za družbene vede je predstavil področje kriznega upravljanja in vodenja na državni ravni. Dr. Denis Čaleta z Instituta za korporativne varnostne študije je govoril o upravljanju tveganj za delovanje kritične infrastrukture. S področja informacijske varnosti sta bili predstavljeni dve temi. Mag. Maja Minič iz Službe za informatiko in komunikacije z Ministrstva za obrambo je predstavila socialni inženiring, dr. Blaž Markelj s Fakultete za varnostne vede pa je govoril o mobilnih groznjah.

Usposabljanje je bilo sklenjeno s predstavitevjo področja kriznega komuniciranja. Matjaž Kek z Urada vlade za komuniciranje je predstavil usmeritve za krizno komuniciranje za ministrstva in vladne službe. Matjaž Klipšter iz Agencije za komunikacijski management Taktik je v svoji predstavitvi med drugim navedel napotke za pripravo načrta za komuniciranje ob izrednih dogodkih.

Cilj dvodnevnega usposabljanja je bil dosežen. Po prvih vtisih in pridobljenih mnenjih udeležencev je bilo pozitivno ocenjeno. Usposabljanje je hkrati predstavljalo priložnost za vzpostavitev stikov, pogovore in izmenjavo znanja, izkušenj ter dobrih praks s področja kritične infrastrukture, s čimer je mogoče prispevati h krepitvi njene odpornosti. ■

GENERALKA ERMENC
IN MINISTRICA
ŠEKERINSKA STA SI
IZMENJALI PLAKETI.

VAJA SOKOL OKREPILA SODELOVANJE Z ZAVEZNIKI

Od 21. marca do 2. aprila je na več lokacijah po Sloveniji potekala mednarodna vojaška vaja Sokol 2019, na kateri je okoli 600 pripadnikov slovenske in ameriške vojske urilo povezljivost in višalo raven usposobljenosti. V Cerkljah ob Krki so pripadniki 173. zračno-desantne brigade ameriške vojske vajo začeli z izvedbo desanta, sledile so taktične vaje streljanja na osrednjem vadišču Slovenske vojske na Počku. 29. marca smo si ogledali taktično vajo z bojnim streljanjem voda iz 74. pehotnega polka 72. brigade, ki jo je z minometi 120 milimetrov podprla tudi Baterija za ognjeno podporo 72. brigade.

Besedilo: Jerneja Grmadnik
Foto: Marko Pišlar in Bruno Toič

PRIPADNIKI VODA 74. PEHOTNEGA POLKA SO SE URILI V TAKTIČNI VAJI Z BOJNIM STRELJANJEM.

DESANT PADALCEV 173. ZRAČNO-DESANTNE BRIGADE AMERIŠKE VOJSKE

Mednarodna vojaška vaja Sokol se je začela v Cerkljah ob Krki s skokom in pristankom padalcev bataljona 1-503 iz 173. zračno-desantne brigade ameriške vojske. Desant na letališče, tako imenovani Joint Forcible Entry Operation (JFEO), so vojaki izvedli v dveh naletih z vojaškimi letali C-130 in C-17, pri čemer so na letališče skočili 403 pripadniki omenjenega bataljona. V okviru desanta je potekalo urjenje taktičnih postopkov pri zavzetju letališča, pri čemer je v vlogi nasprotnika deloval vod takojšnjih odzivnih sil centra 74. pehotnega polka 72. brigade. »Scenarij desanta je predvideval skok in zavzetje pomembnejših točk na letališču. Med izvajanjem taktičnih postopkov so pripadniki vojsk uporabljali manevrsko strelivo

in artifice, da bi urjenje čim bolj približali realnim razmeram,« je pojasnil vodja Taktično-operativnega centra 20. pehotnega polka stotnik Rok Kovše, ki je z usklajevanjem vseh elementov skrbel za nemoteno izvedbo aktivnosti. Med obema desantoma so se urili še pripadniki specialnih enot Slovenske vojske, ki so skočili s padalom in izvedli vrinjenje s helikopterjem.

BATERIJA ZA OGNJENO PODPORO 72. BRIGADE ZAGOTOVILA OGNJENO PODPORO

V zadnjih dneh marca in v začetku aprila se je mednarodna vojaška vaja Sokol nadaljevala na Počku, kjer sta potekala 48-urno preverjanje bojne pripravljenosti vodov in izvedba taktične vaje bojnega streljanja vodov v dnevnih ter nočnih razmerah ob ognjeni podpori minometov 60, 81 in 120

milimetrov. Na taktični vaji bojnega streljanja pripadnikov 74. pehotnega polka 72. brigade, ki je potekala 29. marca, se je ekipa Revije SV seznanila z delovanjem pripadnikov Baterije za ognjeno podporo 72. brigade. Artilerijci so z minometi 120 mm dajali ognjeno podporo pri manevru motoriziranega voda. Na cilj nasprotnika so streljali iz dveh ognjenih položajev. S posameznimi oddelki, vključenimi v vajo, nas je seznanil nadporočnik Matej Arbeiter, poveljnik minometnega voda Baterije za ognjeno podporo 72. brigade. »Izvidniški vod je že na terenu z manevrskim delom, tukaj pa se lahko seznanite z ognjenim delom, ki je sestavljen iz ognjenih oddelkov, topografskega, računskega in logističnega oddelka,« je opisal priporočnik. Preden se postavijo ognjeni položaji, topografski oddelk poskrbi za določanje položaja orožja in azimut osnovne smeri,

je pojasnil nadporočnik in razložil: »Vidite lahko dva ognjena položaja v taktični situaciji. Po pripravi začetnih elementov sledi korektura. To pomeni, da odpravimo napake oziroma odstopanja pri pripravi začetnih elementov. S korekturo potrdimo, da je orožje usmerjeno v cilj. Danes bomo streljali na dva cilja. Najprej bo treba uničiti minometne položaje nasprotnika, pri čemer bomo uporabili tako imenovani hitri ogenj, potem pa bomo ognjeno podpirali z motenjem, kar bo omogočilo motoriziranemu vodu čim varnejši premik do izhodiščnih položajev,« je pojasnil nadporočnik. Delo računskega oddelka je predstavil poročnik Matej Terdin: »Računski oddelk dobi podatke o lokaciji ciljev od izvidnikov, ki so z manevrskimi četami. Z vsemi informacijami, ki jih imamo na voljo, izračunamo koordinate ciljev. Pri tem je nujno matematično

znanje,« je pojasnil poročnik, ki je po korekturi sporočil popravke elementov, kot sta kotomer in daljinar. Ognjeni oddelek je počakal le še na ukaz za izstrelitev min. Poveljnik minometnega voda je ob koncu vaje poudaril, da so v Bateriji za ognjeno podporo 72. brigade Slovenske vojske izkušeni pripadniki in pripadniki ter da sta pri njihovem delu najpomembnejša odlično medsebojno sodelovanje in ekipni duh.

IZVEDLI BOJNO STRELJANJE VODA

Na drugi strani Počka se je v taktični vaji z bojnim streljanjem uril vod 74. pehotnega polka. Taktične vaje z bojnim streljanjem veljajo za najzahtevnejšo obliko urjenja strelcev in predstavljajo vrhunec strelskega ter taktičnega usposabljanja kopenske vojske. Prav tako so najvarnejša oblika strelskega usposabljanja, zato morajo biti tako priprave kot

izvedba izjemno strokovni. Kot je opisal stotnik Damjan Slivečka, ki je sodeloval pri načrtovanju in izvedbi vaj, je bil koncept manevra takšen: proces bojnega odločanja, posedanje zbirnega rajona in priprava na boj, premik v stik, čiščenje območja, zasedba objekta ob podpori minometov 120 mm in skupinske oborožitve voda na lahkih kolesnih oklepkih vozilih Valuk, reorganizacija, konsolidacija ter odbitje protinapada. Stotnik Slivečka je še pojasnil, da so takšne vaje dober pokazatelj usposobljenosti in primerljivosti enot glede stanja ter zahtevanih standardov.

USPEŠNO SODELOVANJE IN POTRDIJE PRIPRAVLJENOSTI BATALJONSKE BOJNE SKUPINE

Glavne poudarke mednarodne vojaške vaje Sokol, na kateri je bila nosilka dejavnosti

72. brigada Slovenske vojske, je izpostavil tudi poveljnik 72. brigade polkovnik Peter Zakrajšek: »Pri tej vaji je šlo za sodelovanje dveh zvrsti oboroženih sil, in sicer letalstva in kopenske vojske. Načrtovanje in izvedba večrodovskega bojevanja sta bila poseben izziv zaradi njihovih svojevrstnih lastnosti. Na vaji so potekali zračni premiki enote ranga bataljona, desant, urjenje

vojski ne srečujejo pogosto, saj v njeni sestavi ni takšnih enot. »Slovenska vojska je s sodelovanjem s 173. zračno-desantno brigado zelo zadovoljna, saj nam vaje omogočajo, da se usposabljam v urimo v sobojevanju, hkrati pa dajejo primerjavo postopkov in izboljšujejo povezanost enot SV z zavezniki. Najpomembnejše je, da lahko na teh vajah preverjamo usposobljenost enot in modulov

vojske, ki so s svojimi znanjem in zmoglostmi omogočile uspešno izvedbo. Pri zračnih operacijah in zagotovitvi delovne letališke infrastrukture pri izvedbi skokov je sodeloval 15. polk vojaškega letalstva, ki je bil zadolžen tudi za MEDEVAC, Logistična brigada je poskrbela za šotorske namestitve, skladiščenje streliva in strojev ter druge opreme, Center za združeno

MANEVR
MOTORIZIRANEGA
VODA JE PODPRLA
BATERIJA ZA
OGNJENO PODPORO
72. BRIGADE
Z MINOMETI
120 MILIMETROV.

in preverjanje usposobljenosti vodov v rešničnem okolju na vpoklicanih zemljiščih, premik po zraku na drugo lokacijo, streljanje iz helikopterja in izvedba taktične vaje z bojnim streljanjem vodov ob hkratni ognjeni podpori minometov 60, 81 in 120 mm,« je pojasnil vodja vaje in kot izziv izpostavil usklajevanje zračno-desantnega dela. Gre namreč za posebnost, s katero se v Slovenski

Bataljonske bojne skupine in vzdržujemo njeno bojno pripravljenost, ki jo je skupina sicer dosegla junija 2018,« je po koncu vaje ocenil polkovnik Zakrajšek.

VAJO SOKOL PODPRLE ŠE DRUGE ENOTE SLOVENSKE VOJSKE

Poleg 72. brigade Slovenske vojske so vajo Sokol podprle še druge enote Slovenske

usposabljanje pa za izvedbo in načrtovanje vseh aktivnosti in streljanj na Počku. Vojaška zdravstvena enota je omogočala medicinsko oskrbo, četa vojaške policije 1. brigade dodatne patrulje pri vseh premikih oboroženih sil ameriške vojske, za ravnanje z neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi pa so poskrbeli pripadniki 430. mornariškega divizion. ■

V SLOVENIJI LETOS DESET VEČJIH VOJAŠKIH VAJ

Predstavniki Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske so v petek, 22. marca, na novinarski konferenci v Vojašnici Jerneje Molana v Cerkljah ob Krki predstavili največje načrtovane mednarodne vojaške vaje in usposabljanja, na katerih bo sodelovala Slovenska vojska leta 2019. Največja vaja letos v Sloveniji bo mednarodna vojaška vaja Takojšen odgovor 2019, na kateri bo od 6. maja do 12. junija sodelovalo približno 3200 slovenskih in zavezniških vojakov.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

ŠTEVILO VOJAŠKIH VAJ SE ZMANJŠUJE, NARAŠČA PA NJIHOVA ZAHTEVNOST

Mednarodne vojaške vaje predstavljajo za Slovensko vojsko in obrambni sistem priložnost ter možnost za razvijanje znanja in zmogljivosti, ki bi jih na nacionalni ravni sicer težko razvijali. Najpomembnejše je sodelovanje z zavezniki v Natu in s partnerji v regiji. Vaje v Sloveniji leta 2019 niso samo vaje, ki potekajo v okviru zavezništva, temveč gre tudi za vaje, na katerih sodelujejo države v regiji, ki niso Natove članice. Te vaje predstavljajo priložnost za Slovenijo in Slovensko vojsko, da utrdita svoja položaja v regiji. Vse vaje so povezane z zagotavljanjem nacionalne obrambe, kolektivne obrambe v Natu in z regionalnim sodelovanjem, zaradi spremenjenih varnostnih razmer v mednarodnem okolju pa tudi z Natovo odvrtačno vlogo. V letošnjem proračunu je za izvedbo vojaških vaj zagotovljenih približno 7,5 milijona evrov. Od tega se pričakuje, da bodo slabo polovico povrnile sodelujoče države. Število vaj v primerjavi s preteklimi leti se zmanjšuje, naraščata pa njihovi kompleksnost in zahtevnost. Vsaka oborožena sila se mora usposabljeti ne samo v tujini, temveč tudi na domačem ozemlju, če želi izvajati aktivnosti nacionalne obrambe, zato izvedba vaj zahteva sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, na območju katerih bodo potekale. Na ministrstvu in v Slovenski vojski si prizadevajo vzpostaviti tvoren dialog z lokalnim okoljem, zato so njihovi predstavniki v preteklih mesecih obiskali večino lokalnih skupnosti, v katerih bodo vaje potekale.

ZA SLOVENSKO VOJSKO PRIBLIŽNO 30 ODSTOTKOV VEČ VAJ V TUJINI KOT DOMA

Temeljna naloga vojske v miru je, da se pripravlja in usposablja za obrambo ozemeljske celovitosti ter suverenosti države, tako na kopnem, v zraku in na morju kot v sodobnem kibernetnem prostoru. Kot vse vojske v Evropi tudi Slovenska vojska to opravlja skupaj z zavezniki in partnerji. Slovenska vojska ne izvaja samo svojega temeljnega poslanstva, temveč je vključena v izvedbo vseh drugih z zakonom določenih nalog v domovini. Slovenska vojska prav tako pomaga mednarodni skupnosti pri zagotavljanju

NAJVEČJA VOJAŠKA VAJA V SLOVENIJI BO TAKOJŠEN ODGOVOR

Slovenska vojska bo letos v Sloveniji izvedla deset večjih vojaških vaj, na 18 vajah pa bo sodelovala v tujini. Februarja, marca in aprila so že potekale tri večje vaje, in sicer MORTEP, Lipicanec in Sokol. Večina vadbenih aktivnosti SV bo izvedena od začetka maja do druge polovice junija. Medtem bodo potekale vaje Takojšen odgovor, Zvezdni vitez, Jadranski udar in Hiter odgovor. Oktobra bosta izvedeni vaji Triglavska zvezda in Sokol, Jadranski lev pa bo potekal novembra. Vse letošnje vaje bodo potekale v okolici osrednjega vadišča SV v Postojni, prav tako na letališču v Cerkljah ob Krki in v okolici. Del vadbenih aktivnosti se bo izvajal še v Kopru, Divači, na Bohinjski Beli in v njeni okolici ter na območju letališča Rakičan pri Murski Soboti. Največja letošnja vaja v Sloveniji bo vaja Takojšen odgovor, ki

stabilnosti v širši regiji, saj s približno 350 pripadniki sodeluje pri nalogah v mednarodnih operacijah in na misijah. Skladno s spremembami v mednarodnem varnostnem okolju podpira Natovo obrambno in odvrtačno držo, ki temelji na celovitem pristopu. Slovenska vojska opravi približno 30 odstotkov več vaj in urjenj v tujini kot doma. Vaje v Republiki Sloveniji so cenejše, saj se na njih usposablja večje število pripadnikov

SV, lahko se usposablja v nalogah podpore države gostiteljice, zavezniki pa tako spoznavajo teren v Sloveniji. Del denarja ostane tudi doma, saj ga pri nas potrošijo zavezniki. Na vajah v tujini pa so zagotovljene boljše razmere. Te vaje omogočajo, da se enote SV usposablja v strateški premičnosti, samo na vajah zunaj Slovenije pa je mogoče dobiti tudi določeno specialistično znanje.

je že tradicionalna in v Sloveniji poteka vse od leta 2014. Na vaji bo poudarjena strateška premičnost, izvedena pa bo v več delih. Od 6. maja do 12. junija bo na njej sodelovalo približno 2000 pripadnikov oboroženih sil iz Združenih držav Amerike, Hrvaške, Severne Makedonije, Črne gore, Italije in Poljske, poleg njih pa še približno 1200 pripadnikov iz Slovenske vojske. ■

PREDSTAVITEV PRIPOMOČKA ZA ŠOLANJE PSOV

ŠTABNI VODNIK ANTON
KRKOVIČ JE PRIKAZAL
UPORABO SOKSOV Z
MLADIM MEŠANCEM.

Veterinarska enota Slovenske vojske je 11. aprila v Kočevski Reki organizirala predavanje uglednega nemškega strokovnjaka profesorja doktorja Wolfa A. Kafke o detekciji eksplozivov in prepovednih drog ter usposabljanju službenih psov. Na predavanju so bili poudarjeni predstavitelji anatomije pasjega nosu in zaznavanje vonjav ter procesov, ki potekajo v pasjih možgani. Omenjeno znanje je pred dvajsetimi leti prispevalo k razvoju inovativnih učnih pripomočkov za šolanje psov, imenovanih soksi, ki jih je skupaj s sodelavci razvil profesor Kafka. Predavanja in praktičnega prikaza uporabe soksov so se poleg pripadnikov Slovenske vojske udeležili še cariniki, policisti, pravosodni policisti, predstavniki Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter drugi udeleženci iz stroke, ki se ukvarjajo s šolanjem službenih psov.

Besedilo: Jerneja Grmadnik
Foto: Bruno Toič

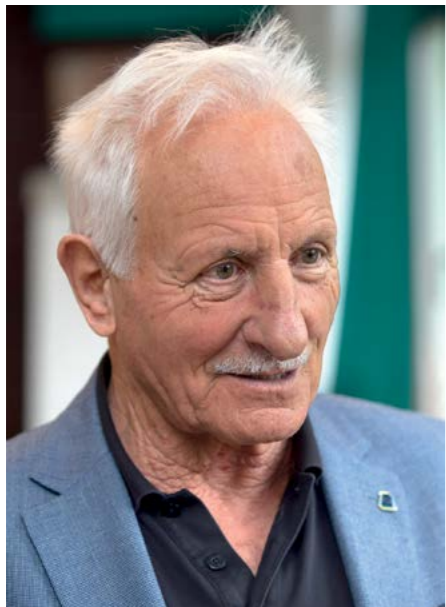

PROFESOR DOKTOR
WOLF A. KAFKA DRŽI
S PINCETO SOKS,
KI GA JE POTEGNIL
IZ ORIGINALNE
STEKLENICE.

Profesor dr. Kafka se je že zgodaj navdušil nad raziskovanjem vonja, saj je iz njegove molekularne osnove opravil doktorat na univerzi Ludwiga Maximiliana v Münchnu in od leta 1989 objavil številne mednarodne publikacije o merjenju, prepoznavanju ter uporabi vonjav. Nevrofizik, ki je član newyorške akademije znanosti, pekinške univerze in ameriškega združenja za napredek znanosti, je svoje fizikalno znanje o vonju za razvoj pripomočkov za šolanje psov uporabil potem, ko je bil priča tragičnemu dogodku. Konec 90. let prejšnjega stoletja se je v nemških Alpah med terenskim

raziskovanjem izgubil njegov sodelavec iz Družbe Maxa Plancka. Kljub obširni iskalni akciji, v kateri je s sledilnimi psi sodelovala bavarska policija, prijatelja niso našli. Profesor Kafka je začel razmišljati, kako še bolje izšolati pse za iskanje ljudi, predmetov in snovi. S sodelavci so preučevali različne načine za učinkovito detekcijo snovi in na podlagi poglobljenih raziskav ustvarili že omenjene sokse. Ti so navzven videti kot majhni beli filtri, v njihovem posebnem sistemu pa so zajete vonjave različnih vrst eksplozivov, prepovedanih drog ali drugih snovi. Za njihovo detekcijo se šolajo službeni psi. Prednost

soksov, ki so shranjeni v posebnih neprepustnih steklenicah, je predvsem ta, da vsebujejo zelo majhne količine, le nanogram, pravih snovi, na primer narkotikov ali eksplozivov, kar ne predstavlja tveganja za ljudi, živali in okolje pri njihovi uporabi. Operativnega psa za detekcijo namreč ni mogoče izšolati, ne da bi pri tem inštruktorji uporabljali snovi, ki so predmet prepoznavne, na primer eksplozive, tobak, kri, pogorišča, droge in podobno. Uporaba tveganih sredstev pa je ne samo nevarna, temveč tudi podrejena strogim varnostnim in zakonskim omejitvam. Dodatna prednost soksov je tudi, da je v njih zajeta

PROFESOR DOKTOR WOLF A. KAFKA JE POVEDAL, DA JE MOGOČE ZAČETI PSA TRENIRATI V ISKANJU KONTAMINIRANIH VZORCEV Z METODO UČENJA S SOKSOM ŽE PO TREH DNEH.

nekakšna zmes vseh mogočih vrst eksplozivov ali drog, kar skrajša čas učenja, saj se sicer psi šolajo samo za posamezno snov naenkrat.

IZJEMNE VOHALNE SPOSOBNOSTI PSOV

Ni naključje, da se za prepoznavo različnih snovi, predmetov ali pogrešanih oseb uporabljajo prav psi, je pojasnil profesor Kafka. Ti imajo izjemne vohalne sposobnosti, ki jih še zmeraj težko razumemo in analiziramo, še dolgo pa jih ne bo mogoče nadomestiti s kakšnim strojnim oziroma avtomatiziranim načinom prepoznavanja vonja. Dr. Kafka je kot zanimivost omenil, da bi lahko v Gardsko jezero zlili in pomešali liter feromonov, zajeli nato le mililiter vode, psi pa bi prepoznali vonj. Tako izjemne vohalne sposobnosti jim omogoča predel v smrčku, strokovno imenovan *olfactory mucosa*, kjer so receptorji za vonj, katerih površina je 40-krat večja kot pri človeku. Psi lahko poleg tega izvrstno ločujejo vonjave, jih izjemno hitro, v milisekundi, zaznajo, o vonju pa si ustvarjajo

nekakšno tridimenzionalno sliko, da ga lažje razločujejo. Psi so tudi učljivi in vodljivi, je poudaril profesor Kafka in v nadaljevanju predavanja pojasnil še nekaj fizikalnih lastnosti vonjav. Razložil je, da snov oddaja vonj zaradi volantilnih delcev v svoji sestavi. Njihovo izhlapevanje je odvisno od zračnega pritiska, na kakšni površini je snov itn. Kljub na primer povečanju izhlapevanja pa ne moremo preprosto reči, da se vonj podvoji ali potroji, torej ni odvisen od količine snovi. Prav tako ne drži, da je vonj enakomerno razporejen, saj zavzame v zraku neki tok. Izvor vonja je tam, kjer je koncentracija volantilnih delcev v nekem trenutku najmanjša in prednost psov je prav zmožnost sledenja temu vonju. Profesor je z različnimi anatomskimi slikami pokazal, kako se prenašajo živčni impulzi iz pasjega nosu v možgane in kako se tam oblikujejo predstave določenega vonja. »Vonja ne moremo razlagati z njegovo kemično sestavo, rečemo pa lahko, da se ustvari šele v možganih in nikakor ne prej,« je pojasnil profesor. Pomembno je, da se pes pri šolanju

za detekcijo vonja uči s pravimi snovmi, ne pa z imitacijami. Najprej pes prepozna vonj, nato išče vir njegovega izvora. Sokse je treba psu najprej ponuditi iz originalne steklenice. Ko se pripomoček vzame iz steklenice, se ta kontaminira še z drugimi vonjavami, zato ga je treba dati v drugo steklenico, kjer so že uporabljene soksi. Pes se nauči izslediti vonj, za katerega je bil treniran, tudi kadar je ta že prepojen z drugimi vonjavami. Psa je treba nagraditi takoj, ko povoha originalen vonj, pozneje, ko je že usposobljen, pa se lahko tudi počaka. Profesor je še opozoril, da je treba uporabljene sokse pravilno odložiti v steklenico za odpadke in jih zavreči. V posamezne vrste soksov se lahko ujamejo kateri koli vonji, od mobilnih telefonov, kar pride prav pravosodnim policistom, ki s šolanimi psi pregledujejo pošiljke v zaporih, do vonja stenic, ki jih psi iščejo v hotelih. »Izdelamo lahko sokse z vsemi snovmi, ki imajo volantilne delce,« je še poudaril Wolf Kafka in kot zanimivost povedal, da so morali zavrniti stranke, ki so želele sokse z vonjem azbesta, saj ta ni primerne sestave. Sokse pri usposabljanju službenih psov sicer uporabljajo po Evropi in drugod po svetu. Uporabljajo jih v avstrijski vojski in policiji, prav tako Francozi, Italijani, švicarski cariniki, vladne službe v Paragvaju, Ekvadorju in še marsikje.

UČINKOVITOST PREPOZNALI TUDI V SLOVENSKI VOJSKI

V Slovenski vojski se za nekatere posebne naloge, tudi detekcijo eksplozivov in prepovednih drog, uporabljajo vojaški psi, ki jih šolajo v Centru za vzrejo ter šolanje vojaških psov. »Z metodo soksov smo se seznanili pri avstrijski vojski, zdaj pa jo preizkušamo tudi mi. Ugotavljamo, da je učinkovita,« je povedal inštruktor za vzrejo in šolanje psov štabni vodnik Anton Krkovič in dodal, da so sokse preizkusili na belgijskem ovčarju ter mešancu s terierjem, ki sicer ni vojaški službeni pes. »Prednost uporabe soksov je, da ne delaš s pravim eksplozivom. Ta namreč, ko ga enkrat nastavimo psu, prostor kontaminira, pes pa se še dlje časa vrača k izvoru vonja, čeprav eksploziva tam več ni. Poleg tega je njihova uporaba varnejša, učenje pa hitrejše, saj se pes naenkrat usposablja za detekcijo več eksplozivov naenkrat, ki jih je v soksih več vrst. Pozneje je treba delati še s posameznimi eksplozivi,« je pojasnil inštruktor, ki je pokazal, kako poteka učenje. Ko pes približa smrček soksu, je treba potrditi njegovo vedenje. To je treba narediti s pohvalo *bravo* ali z določeno napravo, potem pa ga nagraditi s priboljškom. To je za psa znak, da je nekaj naredil pravilno. »V tej začetni fazi uporabljam napravo oziroma *kliker*. Pomembno je, da potrdim vedenje, čim pes povoha soksa, saj sem z besedo prepočasen. Pes se uči skozi igro. Ko si zapomni vonj soksa, se lahko spoprime z resničnim iskanjem pa tudi nakazovanjem. V Slovenski vojski uporabljamo za nakazovanje ukaz *sedi*,« je še pojasnil štabni vodnik. V Slovenski vojski so s prvimi rezultati uporabe soksov zadovoljni, zato načrtujejo tudi nadaljnjo uporabo te učne metode. ■

INŠTRUKTOR ŠTABNI VODNIK ANTON KRKOVIČ JE POJASNIL, DA SOKSI NISO NEVARNI ZA UPORABO, MEDTEM KO JE TREBA BITI PRI UPORABI DOLOČENIH EKSPLOZIVOV ZELO PAZLJIV.

VOZILO MRAP V OPERATIVNI UPORABI V SLOVENSKI VOJSKI

V četrtek, 21. marca, je v Vojašnici Edvarda Peperka v Ljubljani potekala predstavitev nadgrajenega vozila MRAP JERRV CAT II 6 x 6, ki je bilo uvedeno v operativno uporabo v Slovenski vojski. Predstavniki Inženiringa, 157. logističnega polka in Voda za uničevanje neeksploziranih ubojnih sredstev so povedali, kaj vse je bilo treba opraviti, da je vozilo MRAP funkcionalno in se je uspešno uvedlo v operativno uporabo v Slovenski vojski. Predstavitve si je ogledal tudi poveljnik Logistične brigade SV polkovnik Franc Kalič.

Besedilo: VVU XI. r. Rajko Petek
Foto: Brane Petrovič

MRAP (Mine Resistant Ambush Protected vehicle) JERRV (Joint Explosive Ordnance Disposal Rapid Response Vehicle) CAT II 6 x 6 je vozilo, ki je bilo izdelano za enote, ki odstranjujejo neeksplozirana ubojna sredstva. Opremljeno je s specialno opremo in sredstvi zvez za delovne enote. Vozilo ima dobro oklepno in protiminsko zaščito ter je oboroženo z mitraljezom MAG 7,62 milimetra. Prednost vozila je

je bilo treba vozila izpopolniti na mehanski in električni način. Prav tako so potekali vgradnja sistema C4I, elektrifikacija oziroma napajanje neposredno iz akumulatorjev vozila, tudi po 230 voltov, vgrajeni so bili omare za opremo, nosilci za orožje ter strelivo in druga oprema.

Leta 2017 je bilo nadgrajeno prvo vozilo. Nadgradnja je potekala po elaboratu Generalštaba Slovenske vojske. Servis, popravila in priprava

izvajalci, električni del nadgradnje pa so opravili pripadniki enote Inženiringa. Decembra 2017 je bilo vozilo z namenom testiranja in odprave morebitnih pomanjkljivosti predano Vodu za uničevanje neeksploziranih ubojnih sredstev (VUNUS) iz sestave 430. mornariškega diviziona.

Med testiranjem leta 2018 so v vozilo vgradili kamere za boljši pregled neposredne okolice vozila, ki je zaradi zasnove in konfiguracije zelo omejen, saj človeka, ki stoji meter pred vozilom iz kabine ni mogoče opaziti. Prav tako je bilo po navodilih uporabnikov izdelanih nekaj protidrsnih podlag na zunanosti vozila. Na vrh vozila je treba splezati zaradi pritrjevanja anten radijskih naprav, dodatne opreme itn. S temi ukrepi se je povečala varnost uporabe vozila. Izdelali so še priklpe za zunanjo anteno za daljinsko vodena robot, ki je del specialne opreme Voda za uničevanje neeksploziranih ubojnih sredstev, in izdelali nekaj prilagoditev opreme v notranosti vozila za njegovo lažjo uporabo.

PO NAČRTU NAJ BI DO LETA 2021 NADGRADILI ŠE ŠTIRI VOZILA MRAP.

visoka zaščita prostora za posadko, ki obsega balistično in protiminsko zaščito, visok klijenski vozila, dno vozila pa je v obliki črke V. V Slovensko vojsko je bilo dobavljenih sedem vozil MRAP CAT II JERRV ING 6 x 6, ki jih je prispevala vlada Združenih držav Amerike iz viška ameriških vojaških zalog po končani misiji Isaf v Afganistanu. Za naloge enot za uničevanje neeksploziranih ubojnih sredstev

za registracijo ter uporabo so bili opravljeni v delavnici 1. čete 157. logističnega polka Logistične brigade SV, kjer so prebarvali vozilo v maskirno barvo, zahtevane mehanske in električne nadgradnje pa so bile izvedene pod vodstvom in v konstrukciji Inženiringa. Nadgradnja, vključno z dobavo nujnih delov in opreme, je potekala osem mesecev. Mehanski del nadgradnje so izvedli večinoma zunanji

Tako so izdelali premično mizo za operaterja, dodatno odlagalno površino, pritrtilna mesta za opremo in dodali še nekaj orodja. Pri tem projektu so vsi sodelujoči z zanimanjem sodelovali na vseh strateških ravneh in pokazali veliko pozitivne energije ter strokovnega znanja, ki ga premorejo posamezniki v Slovenski vojski. V Slovenski vojski načrtujejo do junija 2021 nadgraditi še štiri vozila MRAP. ■

V SLOVENSKI VOJSKI NOVI VODJE SKUPIN

Kandidati 34. generacije tečaja za desetnike so v sredo, 10. aprila, v Novem mestu uspešno končali šesttedensko usposabljanje, na katerem so od 28. februarja pridobivali znanje in veščine iz delovanja skupine ter oddelka v različnih okoljih in terenskih razmerah s poudarkom na poznavanju nalog in vloge vodje skupine. Tečajnike iz različnih enot SV smo pred koncem tečaja obiskali na tridnevnem terenskem preverjanju na Bloški Polici, kjer so urili postopke pri postavitvi in izvedbi zasede.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

PRVI KORAK NA POKLICNI POTI DO PODČASTNIKA

Tečaj za desetnike je tečaj za vodje skupin. Je prvi korak na poklicni poti do bodočih podčastnikov v Slovenski vojski in pogoj za podelitev čina desetnik. Namenjen je vojakom, ki so predvideni za razporeditev na formacijsko delovno mesto z nazivom desetnik. Temeljni cilj tečaja je kandidate usposobiti za vodenje in poveljevanje skupini ter za samostojno opravljanje nalog poveljnika skupine v enotah SV. Vodja tečaja za desetnike v 34. generaciji višji štabni vodnik Dejan Čengić iz Šole za podčastnike je razložil, da je tečaj, ki traja približno 30 delovnih dni, sestavljen iz petih predmetov. Predmeti obsegajo področja voditeljstva, zakonitosti vojaškega dela, oborožitve in opreme, bojevanja in poveljevanja ter metodike vojaškega usposabljanja. V prvem delu tečaja poteka usposabljanje predvsem v obliki teoretičnih predavanj, samostojnih vaj in individualnega dela. Znanje in usposobljenost se preverjata ter ocenjujeta sproti s pisanjem testov, učnimi nastopi in vajami. Kandidati v nadaljevanju usposabljanja s praktičnim terenskim delom pridobijo veščine, navade in znanje, ki jih bodo kot desetniki potrebovali za samostojno opravljanje nalog in poveljevanje skupini v enotah SV. Višji štabni vodnik Čengić je dopolnil, da morajo tečajniki ob koncu tečaja uspešno opraviti zaključno preverjanje, na katerem prikažejo pridobljeno znanje. Kandidati v 34. generaciji desetniškega tečaja so bili na zaključnem preverjanju na Bloški Polici od 3. do 5. aprila. Preverili so jih iz taktičnega premika, postavitve in izvedbe zasede, postopkov vodenja enote in izvedbe naskoka na utrjeno točko.

SPOZNALI DELO PEHOTNEGA ODDDELKA

Ves tečaj temelji na tem, da kandidati razvijajo voditeljske veščine in se urijo za poveljevanje skupini. Ker pa mora desetnik ob odsotnosti poveljnika oddelka prevzeti poveljevanje nad oddelkom, se tečajniki seznanijo tudi z delom poveljnika oddelka. Po določenem času bodo ob pridobitvi novega vojaškega znanja nekateri odšli na osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje (OVSIU) na podčastniški šoli, s čimer bodo pridobili čin vodnika. Drugi bodo opravljali specialistične naloge, na podlagi česar bodo lahko pozneje iz čina desetnika napredovali v čin naddesetnika. Višji štabni vodnik Čengić je ob tem povedal, da se slušatelji ves čas tečaja menjujejo v različnih vlogah. Tako se preizkusijo v delu dežurnega učnega voda, kar pomeni, da vodijo postroje za dvig zastave, skrbijo za odhod na malico, nadzirajo redarstvo in izvajajo druge naloge. Tečajniki med terenskim usposabljanjem ves čas izmenjujejo vloge poveljnika oddelka, vodje skupine, strelca, puškomitraljezca, strelca na protoklepno orožje in opravljajo druge naloge v pehotnem oddelku. »To jim omogoča, da ob vrnitvi v enoto poznajo delo celotnega pehotnega oddelka, zlasti pa to, kakšno podporo potrebuje poveljnik oddelka od vodje skupine, da lahko oddelek deluje,« je dodal višji štabni vodnik Čengić. Slušatelji poleg

vsega pridobijo še znanje metodike vojaškega usposabljanja, saj bodo kot desetniki v Slovenski vojski vojake na nižji taktični ravni učili individualnih vojaških veščin, izvajali bodo priprave na streljanja in še druge naloge.

PRI IZVEDBI TEČAJA SODELUJEJO ZUNANJI INŠTRUKTORJI IZ ENOT SV
Tečaj za desetnike v SV se je oblikoval pred nekaj leti kot nadaljevanje tečaja za vodje skupin, ki so ga pred tem izvajale posamezne enote SV. Na podlagi pridobljenih izkušenj in ob upoštevanju praks iz tujine ga v zadnjih nekaj letih enkrat na leto na podlagi potreb SV izvajajo na ravni celotne vojske na Šoli za podčastnike. Poleg inštruktorjev šole, ki so izkušeni podčastniki, pri

svetovanju. V 34. generaciji desetniškega tečaja je kot zunanja inštruktorica sodelovala višja vodnica Simona Valič iz 74. pehotnega polka. Povedala je, da zunanji inštruktorji tečajnikom posredujejo praktično znanje iz enot SV in svoje izkušnje, ki so jih pridobili med delom v vojski. Zunanji inštruktorji sodelujejo pri izvedbi celotnega tečaja, torej na terenskih usposabljanjih, pri ključnem preverjanju, prav tako pa sodelujejo pri ocenjevanju kandidatov. Pri izvedbi določenih specialističnih vsebin na tečaju za desetnike so nepogrešljivi tudi pripadniki iz nekaterih enot SV. Tako pri tematikah iz gorskega bojevanja pomagajo pripadniki 132. gorskega polka, pri vsebinah iz inženirstva pripadniki Inženirske čete 72. brigade iz Novega mesta, pri saniteti pripadniki

TEČAJNIKI SO URILI POSTOPKE PRI IZVEDBI ZASEDE.

pripravi in izvedbi tečaja sodelujejo tudi zunanji inštruktorji. Ti prihajajo iz enot SV. To so desetniki, ki so predvideni za napotitev na osnovno vojaško-strokovno izobraževanje in usposabljanje na podčastniško šolo. Z udeležbo na tečaju pridobijo inštruktorji iz enot SV določene izkušnje v vojaškem izobraževanju, kar vpliva na napotitev za nadaljnje šolanje na Šoli za podčastnike in možnost za pridobitev prvega podčastniškega čina vodnik. Pripadniki morajo že pred udeležbo na tečaju na podčastniški šoli opraviti dvotedensko usposabljanje za inštruktorja na vojaškem izobraževanju in usposabljanju, s čimer pridobijo znanje za izvajanje pouka, vodenje, ocenjevanje in

Vojaške zdravstvene enote SV, pri preostalih predmetih pa še pripadniki drugih enot SV. Določene vsebine programa izvajajo še predavatelji Katedre vojaških ved s Centra vojaških šol.

MED 30 TEČAJNIKI DVE DEKLETI

V 34. generaciji desetniškega tečaja so bili udeleženi dve pripadnici in 28 pripadnikov SV. En pripadnik je moral zaradi zdravstvenih razlogov predčasno prekiniti svoje šolanje. Vodja tečaja višji štabni vodnik Čengić je poudaril, da so tečajniki v tej generaciji iz skoraj vseh rodov in enot SV. Sodelujejo pripadniki, ki si prizadevajo za pridobitev vojaških zmožnosti za opravljanje nalog

desetnika in so predvideni za postavitev na formacijsko dolžnost desetnika v enotah SV. Med tečajniki v 34. generaciji je bil najboljši poddesetnik Andraž Košmrlj, ki je povedal, da se je tečaja udeležil zato, ker si želi nadaljevati svojo poklicno pot v Slovenski vojski. Na tečaju je pridobil veliko novega znanja, ki mu zelo koristi pri opravljanju nalog v enoti, iz katere prihaja. Dodal je še, da je osvojil pomembno znanje iz vojaškega voditeljstva in postopkov izvedbe učnih priprav. Pohvalil je delo inštruktorjev iz vrst podčastnikov SV, ki so bili pri predstavljanju znanja in prenašanju izkušenj profesionalni in visoko strokovni, zato mu ni žal, da se je udeležil desetniškega tečaja. ■

TEČAJ OSKRBE POŠKODOVANCA NA BOJIŠČU

Od ponedeljka, 18., do srede, 20. marca, je v Vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu potekal prvi tečaj oskrbe poškodovanca na bojišču po licenci ITLS – M (International Trauma Life Support – Military). Tridnevnega tečaja, ki je bil izveden v organizaciji ITLS Slovenija in v sodelovanju z Vojaško zdravstveno enoto iz sestave Logistične brigade SV, se je udeležilo dvajset tečajnikov iz različnih enot SV. Usposabljanje je obsegalo vsebine in taktične postopke oskrbe ranjenca na bojišču.

Besedilo: WVU XI. razreda Rajko Petek
Foto: Robert Cotič

Oskrba vojaka v predbolnišničnem okolju temelji na mednarodnih smernicah pristopa in oskrbe travmatiziranih poškodovancev z dodatkom taktičnega pristopa ter ukrepanja v bojnem okolju. Pristop in oskrba sta sistemizirana v treh stopnjah, in sicer kot oskrba pod neposrednim ognjem, taktična terenska oskrba ter medicinska evakuacija poškodovancev. Tridnevno izobraževanje po licenci ITLS – M je izvajala Vojaška zdravstvena enota SV v sodelovanju z Univerzitetnim kliničnim centrom Ljubljana kot nosilec licence za izvajanje tečajev ITLS v Sloveniji. Na tečaju je sodelovalo dvajset tečajnikov, ki znanje potrebujejo pri opravljanju različnih nalog,

in sicer za izvajanje aktivnosti zdravstvene oskrbe v vojaški ambulanti oziroma izvajanje zdravstvenega varstva pri delovanju v Slovenski vojski. Tečaja so se udeležili pripadniki različnih enot SV. 13 jih je prišlo iz Vojaške zdravstvene enote, šest iz Enote za specialno delovanje in eden iz Specializirane enote vojaške policije. Z uspešno opravljenim tečajem so kandidati pridobili novo znanje in veščine, ki jih potrebujejo za delo na terenu v bojnih razmerah. Pri izvedbi tečaja po licenci ITLS – M je sodelovalo deset inštruktorjev iz Vojaške zdravstvene enote, Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana in Specialne enote policije ter dva inštruktorja s Portugalske, kjer te

tečaje že izvajajo. Tečaj ITLS – M obsega znanje, ki je nujno za uspešno oskrbo hudo poškodovanih v posebnem vojaškem okolju ob upoštevanju taktičnih postopkov. Na bojišču se postopki oskrbe poškodovanca izvajajo z omejeno medicinsko opremo in pomanjkanjem sanitetnega materiala, kar je v takšnih razmerah zelo pogosto. Udeleženci tečaja so bili ves čas usposabljanja izpostavljeni velikim fizičnim naporom in psihičnemu stresu. Za njegovo uspešno izvedbo so bili večinoma zaslužni pripadniki Vojaške zdravstvene enote, ki so odlično odigrali vloge poškodovancev, nasprotnikov in maskerjev ter tako pripravili resničen prikaz različnih telesnih poškodb. ■

SLOVENSKI CIVILNI FUNKCIONALNI STROKOVNJAKI NA VAJI DOUBLE RIVER 2019

Na območju poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC v Motti di Livenzi v Italiji je od 18. do 22. marca potekala mednarodna vaja Double River 2019 – DORR 2019. Vaja je bila največja vaja od ustanovitve večnacionalne skupine za CIMIC. Na njej je sodelovalo 115 udeležencev iz Italije, Portugalske, Romunije, Bolgarije, Velike Britanije, Danske, Španije, Nizozemske, Belgije, Nemčije, Francije, Norveške, Grčije, Turčije in Slovenije.

Besedilo: Marko Ogrizek, Mateja Rokvič, Davorin Jerman in Rok Filipčič
Foto: Multinational CIMIC Group in Jožef Kozel, postanivjak.si

Scenarij vaje DORR 19 se je navezoval na scenarij lanske Natove vaje Trident Juncture 2018 in je predvideval veliko skupno operacijo kolektivne obrambe na severu Norveške. Temeljil je na razvoju aktivnosti do marca 2019, ko je bila nasprotnikova invazija ustavljena, stopnjevali pa so se njegove hibridne in predvsem kibernetске aktivnosti. Prav tako so se začela izvajati prizadevanja za normalizacijo razmer na okupiranem ozemlju. Scenarij je predvideval, da so bile na Norveško napotene enote za CIMIC iz Italije, Madžarske in Portugalske, ki so se pri izvajanju nalog usklajevale z norveško domovinsko gardo (Home Guard) in civilnimi oblastmi. Vaja DORR 2019 je združila enote, strokovnjake in mentorje iz različnih držav in Natovih poveljstev. Namen vaje je bil preizkusiti delovanje poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC in dodeljenih italijanskih,

portugalskih ter madžarskih enot za CIMIC v podporo Natovim silam na severu Evrope. Večnacionalna skupina za CIMIC je na vaji delovala v tesnem sodelovanju s civilnim okoljem in se odzvala na vse večje civilno-vojaške izzive, ki jih predstavljajo hibridne grožnje. Poleg računalniške simulacije je vaja vključevala terenski del, na katerem so se enote za CIMIC povezovale s civilnimi deležniki, kot so vladne in nevladne organizacije ter lokalne oblasti. Med vajo je bila zagotovljena tudi podpora misiji iz mirnodobne lokacije (Remote CIMIC Support – RCS), v kateri so sodelovali funkcionalni strokovnjaki iz različnih zavezniških držav. Pri podpori misiji iz mirnodobne lokacije so delovali štirje civilni funkcionalni strokovnjaki iz Republike Slovenije. Civilni predstavnik, ki je del stalne strukture poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC, je med izvajanjem vaje vodil in usmerjal zmogljivosti

podpore misiji. Med pripravami na vajo je poskrbel za organizacijo dogodkov, ki so bili preigrani v okviru zmogljivosti podpore misiji iz mirnodobne lokacije in so bili skladni s profili strokovnjakov, ki so tam delovali. Naloga podpore misiji je bila priprava političnega nasveta, strokovnih mnenj in priporočil enotam za CIMIC na misiji s področij zaščite kulturne dediščine, odpornosti civilnih struktur ter varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Civilni funkcionalni strokovnjaki iz Slovenije so na vaji strokovno podpirali področje zaščite kulturne dediščine, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter politično svetovali.

V zmogljivosti podpore misiji iz mirnodobne lokacije so poleg slovenskih delovali tudi bolgarski funkcionalni strokovnjaki iz Natovega centra odličnosti za krizno odzivanje iz Sofije (CMDR CoE), strokovnjaka za kulturno dediščino italijanskih policistov, strokovnjakinja za CIMIC iz združenega zavezniškega poveljstva sil v Neaplju ter civilni strokovnjak iz Romunije. Poleg omenjenih nalog so v podporni skupini pripravili predlog enotnega obrazca na taktični ravni na področju odpornosti civilnih struktur, in sicer glede kulturne dediščine, bolnišnice, letališča, policijske postaje ter gasilske enote. Na vaji je sodeloval predstavnik SV, ki

opravlja naloge v poveljstvu večnacionalne skupine za CIMIC. V okviru priprav na vajo je s civilnim predstavnikom MO določal dogodke, ki so se preigrali na vaji. V okviru vaje je deloval v situacijskem centru in pomagal pri načrtovanju ter koordinaciji aktivnosti vaje. V okviru petdnevne vaje DORR 2019 so bili štirje dnevi namenjeni preigravanju scenarija vaje, vaja pa se je sklenila z obiskom najvišjih predstavnikov držav članic večnacionalne skupine za CIMIC in Nata ter ministrice za obrambo Republike Italije Elisabette Trenta. Slovensko obrambno ministrstvo je med obiskom predstavljal generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve Srečko Zajc,

ki je ob tej priložnosti bivšemu poveljniku poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC polkovniku Francescu Grecu podelil medaljo Ministrstva za obrambo Republike Slovenije za mednarodno sodelovanje II. stopnje. Polkovnik je prejel priznanje zaradi osebnih prizadevanj in izjemnega doprinosa k uvedbi slovenskih nacionalnih ciljev, povezanih s področjem civilno-vojaškega sodelovanja in civilno-vojaških odnosov, ki se nanašajo na slovensko civilno zmogljivost. Ti vključujejo civilne funkcionalne strokovnjake in razvoj koncepta podpore misiji z mirnodobne lokacije med poveljevanjem večnacionalni skupini za CIMIC.

Skupina slovenskih civilnih strokovnjakov je na vajah poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC uspešno sodelovala že leta 2018, in sicer na vaji DORR 2018, ki je bila pripravljena na Natovo preverjanje bojne pripravljenosti (CREVAL) poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC. Na vaji DORR 2018 je bila skupina slovenskih civilnih strokovnjakov prvič vključena v strukturo podpore misiji iz mirnodobne lokacije, pri čemer je bilo uspešno testirano delovanje njenega koncepta. Uspešno sodelovanje skupine slovenskih civilnih strokovnjakov v podporo Natovim vodenim operacijam pod poveljstvom večnacionalne skupine za CIMIC je bilo ponovno potrjeno z uspešno končanim Natovim preverjanjem bojne pripravljenosti julija 2018 ter na vaji DORR 2019.

Podpora misiji iz mirnodobne lokacije bo tudi v prihodnosti predstavljala pomembno zmogljivost za nadaljnje uvajanje slovenskih nacionalnih prizadevanj in uresničevanje ciljev, povezanih z vključitvijo in aktivnim delovanjem ter integracijo civilnih funkcionalnih strokovnjakov v poveljstvo večnacionalne skupine za CIMIC. Sodelovanje in delovanje Republike Slovenije v okviru poveljstva večnacionalne skupine za CIMIC predstavlja odlično izhodišče za uresničitev ciljev na področju civilno-vojaškega sodelovanja ter izhodišč nadaljnega razvoja njenih zmogljivosti, prav tako pa zmogljivosti civilnih funkcionalnih strokovnjakov. ■

NA VAJI V ITALIJI SO SODELOVALI ŠTIRJE CIVILNI FUNKCIONALNI STROKOVNJAKI IZ SLOVENIJE.

SODELUJOČE ENOTE ZA CIMIC SO SE POVEZOVALE Z VLADNIMI IN NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI TER PREDSTAVNIKI LOKALNE OBLASTI.

GASILSKE ENOTE ŠIRŠEGA POMENA DOBILE NOVE DETEKTORJE

Danes se povečujejo možnosti uporabe sredstev za množično uničevanje, količine prepeljanih nevarnih snovi in število požarov v skladiščih nevarnih odpadkov. Na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje smo zadovoljni, da nam je uspelo dodatno opremiti in usposobiti 44 gasilskih enot širšega pomena za delovanje v razmerah povečane radiološke, kemijske in biološke ogroženosti.

Besedilo: dr. Zvone Čadež, URSZR
Foto: Jakob Orazem, URSZR, in Evironics Oy

SLOVENSKI GASILCI SO Z DOBAVO DETEKTORJA FINSKEGA PROIZVAJALCA ENVIRONICS OY DOBILI TRI DETEKTORJE V ENEM, IN SICER RADIOLOŠKEGA, KEMIJSKEGA IN BIOLOŠKEGA

Finsko podjetje Environics Oy je eden vodilnih svetovnih dobaviteljev detektorjev za radiološko, kemijsko in biološko (RKB) izvidovanje. V podjetju razvijajo in izdelujejo tudi sisteme za RKB-nadzor velikih površin. Družba ima več kot 30 let izkušenj pri izboljševanju RKB-varnosti po vsem svetu. Različne organizacije za varovanje v več kot 50 državah, od gasilcev, civilne zaščite in domovinske varnosti do vojske, so že izbrale

Environics za svojega partnerja pri RKB-izvidovanju. V Sloveniji so z detektorji Environics že več kot 20 let opremljene enote za jedrsko, radiološko, kemijsko in biološko obrambo ter državne enote za RKB-zaščito v okviru Civilne zaščite.

Letos smo z najnovejšo generacijo detektorjev Chem Pro 100i, ki jih nimajo še niti enote SV niti enote CZ, opremili 44 gasilskih enot širšega pomena, ki imajo pooblastilo za ukrepanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi v Sloveniji. En detektor smo na URSZR kupili tudi za potrebe Izobraževalnega centra za zaščito in reševanje (ICZR) na Igu, kjer ga bodo uporabljali tako v gasilski šoli kot pri usposabljanjih prostovoljnih

gasilcev, ki vključujejo delo z nevarnimi snovmi.

Področni vodja Mari Tuomela in strokovnjak za tehnično podporo Mika Saarinen iz podjetja Environics Oy sta marca 2019 sodelovala pri usposabljanju slovenskih gasilcev za uporabo detektorja Chem Pro 100i, ki ga je organiziral lokalni zastopnik podjetja Environics, družba Dr. Nemo d. o. o. iz Ljubljane. Finca sta v Sloveniji obiskala ljubljansko gasilsko brigado in se srečala z Markom Tomazinom, vodjo službe za gasilsko usposabljanje in varnost, ki je predstavil način delovanja in zdajšnjo opremo. Finska gosta sta bila navdušena nad vsem, kar sta videla, in zadovoljna, ko sta izvedela, da brigada sodeluje s šolo za izobraževanje na področju pomoči v nujnih primerih (Emergency Services College) v Kuopiu na Finskem.

ROČNI KEMIČNI DETEKTOR

Obrambne in varnostne organizacije se srečujejo namesto z običajnim kemičnim orodjem z novimi grožnjami. Kemične nesreče, terorizem in zločinske dejavnosti so izzivi, s katerimi se morajo vsakodnevno spopadati prvi posredovalci. V Sloveniji so prvi

posredovalci večinoma gasilci, policisti in reševalci nujne medicinske pomoči. Današnje okolje delovanja zahteva nove raznovrstne načine odzivanja, ki vključujejo inovativno opremo za odkrivanje.

Chem Pro 100i je ročni detektor za terensko odkrivanje in klasifikacijo kemičnih bojnih sredstev (CWA – Chemical Warfare Agents) in izbranih toksičnih industrijskih kemikalij (TIC – Toxic Industrial Chemicals). Zagotavlja hitro zaznavanje, običajno v manj kot desetih sekundah, stopnjo občutljivosti, ki v industriji ni primerljiva z ničimer, saj je meja alarma za bojne strupe samo 0,04 mg/m³, in sistem zavračanja lažnih alarmov v uporabniku prijaznem paketu, ki ne zahteva posebnega vzdrževanja. Detektor je razširjen v gasilskih brigadah po ZDA in v Evropi, že dolgo ga na primer uporabljajo italijanski gasilci.

Chem Pro 100i uporablja različne tehnologije za odkrivanje, razvrščanje in merjenje kemikalij, ki omogočajo hkratno odkrivanje različnih kemikalij. Detektor uporablja edinstven odprto-zančni senzor ionske spektrometrije mobilnosti (IMS) podjetja Environics Oy, ki omogoča neprekinjeno vzorčenje. Za razliko od konvencionalne tehnologije, pri kateri sistemi zahtevajo redno zamenjavo molekulskega sita ali drugih filtrov, ima Chem Pro 100i en sam potrošni sestavni del, in sicer navaden filter za prah.

Detektor je opremljen z uporabniku prijaznim grafičnim uporabniškim vmesnikom in z velikimi menijskimi gumbi, ki so za uporabo preprosti, tudi če nosimo zaščitno opremo s težkimi rokavicami. Edinstven Trend Display vključuje valjni graf in slišni pisk v slogu Geigerjevega števca, tako da lahko uporabnik vidi in sliši območja z višjo koncentracijo.

VEČ KOT SAMO KEMIČNI DETEKTOR – RADIOLOŠKE IN BIOLOŠKE ZMOGLJIVOSTI ODKRIVANJA

Z uporabo dodatnih zunanjih modulov lahko zmogljivosti Chem Pro 100i zlahka razširimo na celovit sistem za odkrivanje RKB-agensov. Vsi dodatni moduli so združljivi s tehnologijo Chem Pro 100i in se napajajo iz njegove baterije.

Modul Chem Pro 100i za zaznavanje sevanja omogoča odkrivanje sevanja gama in rentgenskih žarkov. Na njegovem prikazovalniku so zapisani trenutna hitrost doze, prav tako pa so odčitani vrednost celokupne zbrane doze in alarmi.

Biološki bralni modul Chem Pro 100i dodaja novo funkcionalnost v obliki ročnega biološkega odkrivanja. Namenjen je odčitavanju imunoloških preskusov s testnim sistemom ENVI Gold. Biološki modul shranjuje testne podatke za ocenjevanje po končani meritvi. Testni sistem ENVI Gold ponuja enkratno posamično detekcijo za sedem bioloških agensov, in sicer antraks, ricin, botulin, črne kože, stafilokokni enterotoksin, kugo in tularemijo. Testni kompleti vključujejo vse nujno za opravljanje detekcije, in sicer testne kartuše, vatirane palčke za vzorčenje, stekleničke s pufersko raztopino s filtrirnimi pokrovi in reagente za protitelesa. Posebni kompleti za zbiranje vzorcev niso nujni.

DETEKTOR S TREMI MODULI

PRVI DETEKTOR ZA ŠTEVILNE PRVE POSREDOVALCE PO SVETU

Običajna detektorja za zaznavanje plinov in hlapov nevarnih snovi, ki jih uporabljajo številni prvi posredovalci ob nesrečah z nevarnimi snovmi, sta zaprta kontrolna naprava za pet plinov in fotoionizacijski detektor (PID). Kontrolna naprava običajno vsebuje senzorce za O₂, CO₂, CO, LEL (angl. Low Explosion Level oziroma spodnja eksplozijska meja), ki so najpogosteje umerjeni na metan oziroma CH₄, in še senzor za dodatni nestandardni plin, ki je pogosto prisoten na območju, za katerega so odgovorni prvi posredovalci. Takšni dodatni plini so na primer H₂S, Cl₂ ali NH₃. Teh pet senzorjev pa ne bo zaznalo vseh plinov in hlapov nevarnih snovi, zato je nujen detektor, ki lahko zazna veliko več. Kadar gasilci odkrijejo nevarno snov, običajno odpravijo težavo, vendar pa izziv pogosto predstavlja iskanje nevarnih snovi. Chem Pro 100i je odlično orodje za pomoč pri iskanju, razvrščanju in včasih celo prepoznavanju nevarnih snovi.

Senzorje kisika lahko uporabimo za iskanje plinov in hlapov, kadar je nevarna snov tako močno prisotna, da izpodriva kisik. Za izpodrivanje 0,1 odstotka kisika, kar je najmanjša sprememba, ki jo zazna senzor kisika, mora biti prisotnih 5000 ppm nečesa drugega. Če je v okolici 5000 ppm neke druge snovi, običajno tega ni težko odkriti. Podobno tudi senzori spodnje eksplozijske meje vnetljivih plinov in hlapov niso dovolj občutljivi. Običajno potrebujejo na stotine delcev na milijon, preden se odzovejo na prisotno nevarno snov. Senzorji za CO se odzovejo na CO, tudi kadar gre le za vrednost 1 ppm, ker pa so navzkrižno občutljivi tudi na številne druge kemikalije, ne zaznajo vsega.

Dolga leta so detektorje PID prodajali kot senzorce, ki lahko zaznajo pline in pare, ki se izmuznejo detektorju za pet plinov. Toda večina ljudi v detektorjih PID uporablja žarnico

z 10,6 eV, tako da ne zaznajo številnih plinov in hlapov, kot so klor, metilen klorid, formaldehid in mnogi drugi, ki imajo ionizacijski potencial nad 10,6 eV. Uporabniki Chem Pro 100i so pokazali, da je ta prvovrsten detektor rešitev, ki so jo iskali, da bi našli nevarne snovi, ko nadzorne naprave v zaprtih prostorih in detektorji PID odpovejo. Z američjem 241, ki ionizira pri 60.000 eV, lahko naprava zazna veliko več kemikalij kot detektor PID. Z uporabo edinstvenega prikazovalnika Trend Display na napravi Chem Pro 100i, ki nam v obliki grafa riše povečevanje koncentracije nevarne snovi, medtem ko se premikamo proti točki izhajanja nevarne snovi, so slovenski gasilci dobili tako imenovani pametni nos (angl. Smart nose). Naprava je zato pomembna za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi.

Chem Pro 100i je postal prvi detektor za številne prve posredovalce po svetu in od letos tudi za slovenske gasilce. Predstavlja še veliko več kot samo sledilno napravo, saj lahko opredeli neznano okolje, zazna številne pline in hlapce, meri stopnjo in dozo sevanja ter celo zaznava redke bojne pline, strupe in biološke agente.

SKLEP

Slovenski gasilci so z dobavo detektorja Chem Pro 100i dobili tri detektorje v enem, in sicer radiološkega, kemijskega in biološkega. Z novo opremo dopolnjujemo in zvišujemo pripravljenost na nesreče z nevarnimi snovmi v Sloveniji, kar je pomembno predvsem za varnost in zaščito pripadnikov reševalnih enot. Opremljene in usposobljene gasilske enote so nujne za uspešno delovanje v razmerah povečane RKB-ogroženosti, seveda pa vsi želimo, da bi bilo treba tovrstno opremo in znanje čim manj uporabljati. V URSZR svetujemo pripadnikom Gasilskih enot širšega pomena, da detektor Chem Pro 100i uporabljajo rutinsko, tako da niti detektor niti njihove večine ne bodo odpovedale, ko jih bomo zares potrebovali. ■

VRHUNSKI ŠPORTNIKI SPOZNAVALI OKLEPNO TEHNIKO SLOVENSKE VOJSKE

19 vrhunskih športnic in športnikov SV je od 16. do 18. aprila v Vojašnici Edvarda Peperka v Ljubljani in Vojašnici Stanislava Požarja v Pivki ter na osrednjem vadišču SV v Postojni sodelovalo na rednem letnem usposabljanju za pripadnike Športne enote SV. Vrhunski športniki SV so v treh dneh spoznali nekatere temeljne vojaške vsebine in oklepno tehniko 45. centra goseničnih bojnih vozil iz Pivke. Kot je poudaril poveljnik Športne enote SV podpolkovnik Jure Velepec, so vrhunski športniki z zanimivim programom na usposabljanjih zelo zadovoljni, zato se jih radi udeležijo.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

ŠPORTNIKI SO NAJBOLJ UŽIVALI V NEPOZABNI VOŽNJI STANKOM M-84.

UDELEŽENCI SO SE NAUČILI POSTROJIL IN PRAVIL NOŠENJA VOJAŠKE UNIFORME.

NA APRILSKEM USPOSABLJANJU 19 VRHUNSKIH ŠPORTNIKOV SV

Športna enota SV pripravi za svoje pripadnike vsako leto tri termine vojaškega strokovnega usposabljanja, ki trajajo po tri dni. Poveljnik Športne enote SV podpolkovnik Jure Velepec je poudaril, da morajo pripadniki enkrat na leto opraviti usposabljanje, pri čemer lahko sami izberejo termin, ki jim najbolj ustreza. Na tokratnem prvem usposabljanju vrhunskih športnikov v Slovenski vojski leta 2019 je bilo 19 športnic in športnikov,

pretežno iz zimskih športnih disciplin, v katerih so pred slabim mesecem prenehali tekrovati. Podpolkovnik Velepec je razložil, da je cilj usposabljanja seznanitev pripadnikov Športne enote z določenimi vojaškimi strokovnimi vsebinami in hkrati spoznavanje drugih enot, ki deluje v sestavi SV.

NAJPREJ POSTROJILA IN INDIVIDUALNE VEŠČINE

Program usposabljanja vrhunskih športnikov pripravijo pripadniki Športne enote SV

ob podpori enot SV. Prvi dan usposabljanja so pripadniki Garde SV seznanili športnike s splošnimi vojaškimi predpisi, kot so vojaška postrojilna pravila in pravila nošenja vojaške uniforme. Nato so se usposabljali iz predpisanih individualnih vojaških veščin, pri čemer so jih pripadniki Vojaške zdravstvene enote seznanili s postopki prve pomoči ob krvavitvi iz okončin. Prvi dan usposabljanja so končali s sestankom kolektiva in seznanitvijo z uporabo pištole Beretta.

V PIVKI SPOZNAVALI OKLEPNO TEHNIKO IN STRELJALI S PIŠTOLO

Drugi in tretji dan usposabljanja so vrhunski športniki preživeli v Vojašnici Stanislava Požarja v Pivki ter na osrednjem vadišču SV v Postojni. Tam so jim pripadniki 45. centra goseničnih bojnih vozil iz Pivke predstavili najtežje vojaško bojno vozilo, tank M-84. Športniki so si najprej ogledali postopke pri preizkusu tesnosti cevi tanka, spoznali so njegove tehnične zmožnosti in oborožitev. Najbolj so uživali v vožnji s tankom, saj so v resnici občutili moč in izjemne manevrske sposobnosti tega goseničnega bojnega vozila Slovenske vojske. V popoldanskem delu usposabljanja so se usposabljali še iz orientacije in streljali s pištolo Beretta.

SODELUJEJO TUDI PRI PROMOCIJI SLOVENSKE VOJSKE IN NA MEDNARODNIH VOJAŠKIH ŠPORTNIH TEKMOVANJH

Pripadniki Športne enote SV so športnike v okviru usposabljanja seznanili s postopki pri vojaških promocijskih aktivnostih. Podpolkovnik Velepec je omenil, da morajo vrhunski športniki v vojski sodelovati pri nekaterih vojaških promocijskih

dejavnostih. V sodelovanju z uslužbenci z Uprav za obrambo iz vse Slovenije na različnih družabnih, športnih in sejmskih prireditvah oglašujejo Slovensko vojsko in vojaški poklic, sodelujejo pa tudi na seznanitvah vojaških obveznikov. Aktivnosti v povezavi s promocijo potekajo po vnaprej pripravljem letnem načrtu, ki je prilagojen njihovim športnim obveznostim. Športniki morajo prav tako nastopati na vojaških svetovnih prvenstvih, ki potekajo v okviru Sveta za mednarodni vojaški šport (Conseil International du Sport Militaire – CISM).

LETOS ŠE DVE USPOSABLJANJI ZA VRHUNSKO ŠPORTNIKE SV

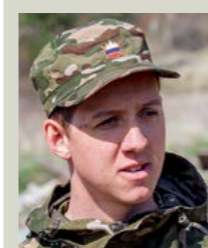
Pripadniki Športne enote SV, ki se udeležijo usposabljanja prvič, morajo ob koncu popisati še vojaško prisego, s čimer prisežejo domovini kot vsi drugi pripadniki SV. Tokrat sta to opravila dva vrhunska športnika SV. Zadnji dan usposabljanja so udeleženci usposabljanja obiskali Park vojaške zgodovine v Pivki, kjer so jim pripadniki Vojaškega muzeja SV predstavili zanimive razstavne predmete iz pretekle vojaške zgodovine. Usposabljanje v Pivki so končali z urejanjem

in čiščenjem prostorov v pivški vojašnici, kjer so eno noč prenočili, ter vrnitvijo v Ljubljano, s čimer se je spomladansko usposabljanje športnikov SV uspešno končalo. V tem letu bodo v Športni enoti SV izvedli še dve usposabljanji za vrhunske športnike, predvsem za tiste, ki tekmujejo v poletnih športnih disciplinah. Oktobra bo potekalo usposabljanje na na Bohinjski Beli, kjer bodo spoznali delovanje in opremo 132. gorskega polka SV, novembra pa na Ajševici pri Novi Gorici, kjer se bo udeležencem usposabljanja predstavila Specializirana enota vojaške policije. ■

TELOVADEC SAŠO BERTONCELJ JE USPOSABLJANJE IZKORISTIL TUDI ZA TELESNO VADBO NA TANKU.

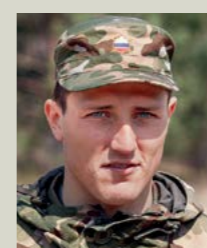

PRILožNOST ZA IZMENJAVO IZKUŠENJ IN DRUženJE ŠPORTNIKOV SV

MIHA DOVŽAN, BIATLONEC

Ob koncu sezone si običajno privoščim počitek, zato sem ta čas izkoristil tudi za to, da bi opravil svoje dolžnosti do Slovenske vojske. V vojski sem zaposlen od oktobra 2018, zato je to moje prvo usposabljanje. Všeč mi je, da so vojaške vsebine zanimivo predstavljene. Priložnosti za vožnjo s tankom še nisem imel in čas v uniformi mineva zelo hitro. Pri preizkusu tesnosti tankove cevi sem užival, saj je bil pok precej močnejši kot pri streljanju z biatlonsko puško. Kot športnik SV sem promoviral vojsko na sejmu v Gornji Radgoni in sodeloval na seznanitvi vojaških obveznikov v Kamniku. Čim več obveznosti do SV poskušam opraviti v obdobju pred začetkom priprav na novo sezono.

ŠTEFAN HADALIN, ALPSKI SMUČAR

V Slovenski vojski sem zaposlen od avgusta 2017, kar pomeni, da sem se že udeležil takšnega usposabljanja. Veseli me, da sem pripadnik SV, saj mi redna zaposlitev v vojski omogoča socialno varnost. Tudi usposabljanja za vrhunske športnike SV so zanimiva, saj se na njih vsako leto naučim kaj novega. Veliko vsebin je praktično uporabnih. S športniki iz drugih disciplin na teh usposabljanjih izmenjamo izkušnje in se družimo. Ta termin usposabljanja mi ustreza, saj je sezona končana, zato se lahko bolj posvetim vojaškim vsebinam. S tankom se še nisem vozil, zato se bom tega usposabljanja za zmeraj spominjal. Veseli me, da so usposabljanja raznovrstna in da na njih pridobimo veliko vojaškega znanja.

TEJA BELAK, ŠPORTNA GIMNASTIČARKA

V Slovenski vojski sem zaposlena že pet let, torej je to moje peto usposabljanje. Usposabljanja so vsako leto zanimivejša, saj obiskujemo različne lokacije in enote SV. Občutki pri vožnji s tankom so bili nepopisni, čeprav so oklepniki najbrž zanimivejši za fante. Ker traja moja športna sezona vse leto, nimam težav za odločitve, kateri termin usposabljanja bom izbrala. Všeč mi je, da na usposabljanju obnavljamo nekatere vsebine, ki nam koristijo v zasebnem življenju, kot je na primer prva pomoč. Udeležiti se moram kar štirih aktivnosti na leto, na katerih oglašujem Slovensko vojsko in vojaški poklic. Letos sem bila že na dveh dogodkih.

75. OBLETNICA PADCA AMERIŠKEGA BOMBNIKA B-24

2. aprila 1944 je iz sestreljenega ameriškega bombnika B-24 Liberator (osvoboditelj) na območju pod Gorjanci izskočilo deset ameriških letalcev. Rešili so jih partizani Cankarjevega bataljona, ki so takrat območje nadzorovali. Bombnik je padel le streljaj od Gracarjevega turna blizu Šentjerneja. Prav na tem mestu smo v soboto, 6. aprila, pripravili spominsko slovesnost ob 75. obletnici dogodka, na kateri smo svečano odkrili spominsko ploščo.

Besedilo: brigadir v pokoju Jože Konda

Dr. Brane Kromar, upokojen obrambni diplomat, se je v evropskem letu kulture leta 2018 domislil, da bi leta 2019 pripravil kulturno počastitev 75. obletnice padca ameriškega bombnika B-24 pri Gracarjevem turnu. Takrat se je s skokom s padali iz gorečega letala srečno rešila vsa posadka. Dr. Kromar je želel ob tem obuditi tudi spomin na očeta partizana, ki mu je pripovedoval o tem dogodku. Zamisel sem kot upokojeni častnik Slovenske vojske in brigadir ter poveljnik 1. operativnega poveljstva vojaškega letalstva in zračne obrambe Slovenske vojske podprl.

Zgodbe o reševanju zavezniških letalcev na slovenskih tleh med drugo svetovno vojno so bile natančneje preučene v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Med bolj znanimi zbiralci podatkov in zgodb so bili pokojni fotograf Edi Šelhaus, muzealec Matija Žgajnar in ljubiteljski raziskovalci Janez Žerovc, Pavle Magister, Igor Tratnik ter veliko drugih. V tistem času je Slovenijo in kraje, kjer so letalci nesebično pomagali lokalno prebivalstvo in partizani, obiskalo več rešenih letalcev in se zahvalilo za prejeto pomoč.

Največji uspeh tistega časa sta bila priprava in prirejanje razstav o teh dogodkih po Sloveniji in v Združenih državah Amerike. Po nekaj letih je začelni zagon zamrl, v zadnjem obdobju pa se pozornost na te dogodke znova obuja. Poleg vsakoletne tradicionalne komemoracije pri Andražu nad Polzelo so se predlani v Gradencu v žužemberški občini z veseljem spomnili srečne zgodbe o rešitvi vseh letalcev ob padcu bombnika B-17. Slavili so tudi v črnomaljski občini pri Gornjem Suhorju z zgodbo o štirih rešenih in petih umrlih britanskih letalcih. Vsako leto poteka prireditev Vranov let na Otoku pri Metliki. Takšne prireditve prispevajo k obujanju spomina na čas, ko sta bila zaupanje in medsebojna pomoč temelj boja proti okupatorju ter njegovim podpornikom.

Poleg želje po promociji krajev, kjer so se dogodki zgodili, je vse vidnejše prizadevanje po ponovni oživitvi vrednot, ki so veljale v času najhujše stiske, v vojni proti fašizmu in nacizmu. To so vsekakor medsebojno zaupanje, pomoč, požrtvovalnost, tovarištvo in še druge vrednote. Poleg tega imajo dogodki, ki so bili zavezniški letalci prisiljeni

izskočiti iz težko poškodovanih letal, tudi meddržavni pomen. Slovenija tako predstavlja svoje humanost, pomoč in zaupanje, ki so jih prejeli padli zavezniški letalci. Ljudje so pogosto z rešenimi padalci delili vse, kar so imeli. Velikokrat celo več, kot so si lahko privoščili sami. Priprave in organizacija spominske slovesnosti ob 75. obletnici srečne rešitve posadke nesrečnega bombnika B-24 so potekale usklajeno med občino in sodelujočimi dejavniki, častno pokroviteljstvo pa je sprejel predsednik Republike Slovenije Borut

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE PRI GRACARJEVEM TURNU

Foto: Občina Šentjernej

PILOTA SV STA IZVEDLA NEPOZABEN LETALSKI PROGRAM.

Foto: Tanja Jakše, Gazvoda

Pahor. Glede na pričakovano veliko udeležbo Slovenske vojske so bili pravočasno vzpostavljeni stiki z vsemi pristojnimi. Slovesnosti so se udeležili vojaški protokol, orkester, muzej, vodstvo Vojašnice Franca Uršiča v Novem mestu in pripadniki vojaškega letalstva Slovenske vojske. Vsi v Slovenski vojski so bili takoj pripravljene podpreti sodelovanje pri izvedbi slovesnosti, tako z vidika podpore kot njene promocije. Celotna podpora Slovenske vojske je bila brezhibna.

Največje navdušenje na prireditvi sta dosegla piloti SV stotnik Luka Gorjup in nadporočnik Jure Potrpin, ki sta po ponazoritvi letalskega boja 2. aprila 1944, ko sta nemški letali iz Cerkelj zaznamovali usodo bombnika M-24, izvedla nepozaben letalski program s prikazom različnih letalskih figur. Pred tem sta navidezno napadla PC-6 letalskega kluba s pilotom poročnikom Jožetom Vidrihom in z desetimi padalci, kolikor jih je bilo v ameriškem bombniku. Nato sta z višine varovala njihov pristonek za razliko od nemških letal, ki sta takrat mitraljirali padajoče letalce. Na koncu je prizorišče preletel bombnik B-25 iz Salzburga.

Sodelovanje Slovenske vojske pri takšnih in podobnih slovesnostih je dobro sprejeto pri lokalnem prebivalstvu, čeprav zahteva udeleževanje ljudi v prostem času. Prisotnost Slovenske vojske ostane dolgo v spominu vseh, ki se nimajo priložnosti udeleževati dogodkov, na katerih nastopajo letala Slovenske vojske. To dokazuje tudi navdušenje ljudi ob letalskem programu SV pri Gracarjevem turnu.

Veliko zanimanje prebivalcev Šentjerneja in okolice je vzbudila priložnostna razstava

Rešeni na Gorjancih v Kulturnem centru Primoža Trubarja. Pri tem je ponovno izstopalo dobro sodelovanje Vojaškega muzeja Slovenske vojske, Parka vojaške zgodovine Pivka in Filozofske fakultete ter Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Na razstavi je bil predstavljen slovenski prevod knjige z naslovom The Final Flight of Maggie's Drawers oziroma Zadnji polet Megijinih hlačk, ki jo je na podlagi izpovedi enega izmed rešenih članov posadke, repnega strelca narednika Josepha Malonyja, napisal kanadski pisec

Ray E. Zinck. Knjiga je izšla v prevodu Milene Podgoršek in Janeza Žerovca marca 2019. Njeno izdajo so podprla šentjernejska podjetja z Ivanom Kraljem na čelu.

Čeprav sva bila pobudnika in nosilca organizacije dogodkov ob 75. obletnici padca ameriškega bombnika B-24 upokojenca, sva z odličnim sodelovanjem s Slovensko vojsko in drugimi strukturami prispevala k njeni večji prepoznavnosti. Izkušnja dokazuje, da je v državi veliko zmožnosti, ki omogočajo ob dobri usklajenosti krepitev slovenskega obrambnega sistema. ■

OB OBLETNICI PRIPRAVILI PRILOŽNOSTNO RAZSTAVO.

VAROVANJE KULTURNE DEDIŠČINE V ČASU OBOROŽENIH SPOPADOV

Ob 65. obletnici podpisa Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada in 20. obletnici sprejetja Drugega protokola k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada

Kulturna dediščina obsega dobrine, ki jih posamezniki opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, verskih in drugih prepričanj, znanja in tradicije. Kulturna dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas. Uničevanje oziroma plenjenje kulturne dediščine med oboroženimi konflikti ni sodoben izum, saj je staro prav toliko, kot je stara vojna. Motivi za takšno dejanje so potrditev vojaške zmage, demoralizacija sovražnika, izvajanje etničnega čiščenja, ponovno pisanje zgodovine, izbris dosežkov premaganega nasprotnika, golo maščevanje itn. Predvsem plenjenje premoženja je bilo v preteklosti nekaj samoumevnega.

Besedilo: Rok Filipčič, višji kustos, Vojaški muzej Slovenske vojske
Foto: svetovni splet

V 16. stoletju so se začele pojavljati zamisli o tem, da spomeniki in umetniška dela sestavljajo posebno kategorijo lastnine. Emer de Vattel je v svojem delu *Le droit des gens, ou Principes de la loi naturelle* zapisal: »Ne glede na razloge, zaradi katerih napadalec opustoši državo, mora priznati zgradbam, ki slavijo človeka in ki ne pripomorejo k sovražnikovi moči, kot so templji, grobnice, javne zgradbe in ostala umetniška dela. Kaj lahko pridobimo s tem, da jih uničimo? Le zagrizen sovražnik človeštva lahko ljudi brezskrbno prikrajša za takšne spomenike.« Šele nekaj stoletij pozneje je med ameriško državljansko vojno predsednik Lincoln izdal generalni ukaz št. 100 oziroma Lieberjev kodeks, ki vsebuje prva pravila, namenjena samo kulturni dediščini. V Lieberjevem kodeksu so zapisane zahteve o varovanju kulturnih objektov tako napadalca kot branilca. 35. člen kodeksa poziva

k zaščiti umetniških del, knjižnic, znanstvenih zbirk in dragocenih klasičnih glasbil tudi med obleganjem ali bombardiranjem. Prvi mednarodni pogodbi, ki sta bili namenjeni zaščiti kulturne dediščine med oboroženim spopadom, sta bili Druga in Četrta haaška konvencija o zakonih in običajih vojne na kopnem ter pripadajoča pravilnika iz let 1899 in 1907. Pomemben napredek na obravnavanem področju je prinesel Washingtonski pakt, imenovan tudi Roerichov pakt, ki predvideva popolno nevtralnost kulturnih objektov. To pravilo je lahko kršeno samo, kadar so objekti uporabljeni za vojaški namen. Zamisli, za katere se je zavzemal N. Roerich, so pomembno vplivale na nastanek Haaške konvencije.

KONVENCIJA O VARSTVU KULTURNIH DOBRIN¹ OB OBOROŽENEM SPOPADU

V drugo svetovno vojno vpletene strani so povzročile največje uničenje kulturne dediščine v zgodovini človeštva. Leto po koncu druge svetovne vojne je bila ustanovljena Organizacija združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO). Leta 1949 je organizacija začela pripravljati nov dogovor o zaščiti kulturne dediščine v času oboroženih spopadov. Nizozemska je med 21. aprilom in 14. majem 1954 gostila medvladno konferenco v Haagu, na kateri so sodelovale delegacije 56 držav. Rezultat konference je bila 14. maja podpisana Konvencija o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada oziroma Haaška konvencija, ki je začela veljati 7. avgusta 1956. Skupaj s Haaško konvencijo sta bila sprejeta tudi

Pravilnik o izvajanju konvencije o varstvu kulturnih dobrin in Prvi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, ki se nanaša na premične kulturne dobrine. V preambuli Haaške konvencije je zapisano: ».../ kulturnim dobrinam prizadeta škoda ne glede na to, kateremu narodu pripadajo, pomeni oškodovanje kulturne dediščine vsega človeštva, saj prispeva vsak narod k svetovni kulturi svoj delež«. Haaška konvencija je razdeljena na osem delov. Prvi del govori o splošnih določbah o varstvu, drugi del o posebnem varstvu, tretji del o prevozu kulturnih dobrin, četrti del o osebju, peti del o spoznavnem znaku, šesti del o področju uporabe konvencije, sedmi del o izvajanju konvencije, osmi del pa o končnih določbah.

4. člen je najpomembnejši člen Haaške konvencije. Z njim se so visoke pogodbenice zavezale, da bodo med oboroženim spopadom spoštovale tako kulturne dobrine, ki so na njihovem ozemlju, kot tiste na ozemlju drugih visokih pogodbenic. Haaška konvencija opredeljuje tudi spoznavni znak konvencije. Ta ima obliko ščita, ki je spodaj priostren, razdeljen na štiri navzkrižna polja, obarvan modro in belo. Spoznavni znak se uporablja za označevanje kulturnih dobrin, ki niso posebej varovane, za osebe, ki imajo nadzorne naloge skladno s pravilnikom o izvajanju konvencije, za osebe, ki je pristojno za varstvo kulturnih dobrin ter za izkaznice, ki jih predvideva pravilnik o izvajanju konvencije. Trikrat ponovljen znak se sme uporabljati za označevanje nepremične kulturne dobrine pod posebnim varstvom, za prevoze kulturnih dobrin ter za

improvizirana zaklonišča. Kulturne dobrine, ki niso označene, zaradi tega ne izgubijo zaščite.

DRUGI PROTOKOL K HAAŠKI KONVENCIJI IZ LETA 1954 O VARSTVU KULTURNIH DOBRIN V PRIMERU OBOROŽENEGA SPOPADA

Haaška konvencija ni zadostila pričakovanjem. Zaščita, ki jo je kulturnim dobrinam zagotavljala konvencija, ni predstavljala velikega napredka glede na splošne omejitve običajnem pravu. Ureditev posebnega varstva, ki naj bi predstavljala osrednji del konvencije, se je izkazala kot neuporabna. S sprejetjem Dodatnih protokolov k ženevskim konvencijam leta 1977 je Haaška konvencija postala zastarela. Haaška konvencija je postala ponovno zanimiva konec 80. in v začetku 90. let prejšnjega stoletja. Med spopadi v iransko-iraški vojni ter na ozemlju bivše SFRJ je lahko svet v živo spremljal uničevanje kulturne dediščine. Leta 1991 je nizozemska vlada naročila recenzijo Haaške konvencije, ki jo je pripravil Patrick Boylan. Postopek revizije konvencije je dosegel vrhunec na konferenci v Haagu leta 1999. Takrat so delegati 26. marca sprejeli Drugi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada, ki je začel veljati 9. marca 2004.

Drugi protokol temelji na določbah Haaške konvencije in jo dopolnjuje. Uvaja novo kategorijo varstva kulturnih dobrin, in sicer razširjeno varstvo. Kulturne dobrine smejo biti del razširjenega varstva, kadar predstavljajo

kulturno dediščino, ki je za človeštvo zelo pomembna, in kadar imajo ustrezno pravno varnost na nacionalni ravni ter se ne uporabljajo za vojaške namene. Vse pogodbenice Drugega protokola k Haaški konvenciji so se zavezale, da bodo spoštovale nedotakljivost kulturnih dobrin, ki spadajo pod razširjeno varstvo, tako da ne določajo takšnih dobrin za cilj napada ali pa takšnih dobrin ter njihove neposredne okolice ne uporabljajo v podporo vojaškemu delovanju. Drugi protokol opredeljuje pet hudih kršitev v povezavi s kulturnimi dobrinami in določa pogoje, ki morajo veljati za posameznika kot kazenska odgovornost. Drugi protokol predvideva ustanovitev Odbora za varstvo kulturnih dobrin ob oboroženem spopadu in Sklada za varstvo kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada.

Republika Slovenija se je zavezala Haaški konvenciji z notifikacijo o nasledstvu 5. novembra 1992. Trenutno je k Haaške konvenciji zavezanih 133 držav. Republika Slovenija je ratificirala Drugi protokol k Haaški konvenciji z zakonom, ki ga je sprejel državni zbor na seji 2. oktobra 2003. Zakon je začel veljati 11. oktobra, dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Na svetu je trenutno 82 pogodbenic Drugega protokola k Haaški konvenciji.

Da jemlje svetovna javnost problematiko uničevanja kulturne dediščine med oboroženimi spopadi resno, dokazuje sodba mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije, ki je leta 2005 na osem let zapora obsodilo generalpolkovnika Pavla Strugarja, pripadnika Jugoslovanske ljudske armade. Sodniki so ga obsodili zaradi vojnih

zločinov, med katere so šteli tudi uničenje in namerno poškodovanje kulturnih dobrin, povzročenih med napadom na staro mestno jedro Dubrovnika. ■

Literatura:

- Konvencija o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada.
- Drugi protokol k Haaški konvenciji iz leta 1954 o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada.
- Svit Senkovič, Mednarodnopravna zaščita kulturnih dobrin v času oboroženih spopadov (diplomska naloga).
- Yvette Foliant, Cultural Property Protection Makes Sense.
- Zarghoen Rawan, Great, Greatest or Outstanding: Defining Cultural Property in NATO Operational Context. V: NATO Legal Gazette, št. 38.
- Zarghoen Rawan, Cultural Property Protection during Armed Conflict under the 1954 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its Second Protocol: A comprehensive Guide. V: NATO Legal Gazette, št. 38.

¹ Po tej konvenciji se štejejo za kulturne dobrine ne glede na svoj nastanek ali lastništvo:

- premične ali nepremične, ki so pomembne za kulturno dediščino vsakega naroda, kot so arhitekturni, umetniški ali zgodovinski spomeniki, verski ali posvetni spomeniki, arheološka območja, skupine zgradb, ki so kot celote zgodovinsko ali umetnostno zanimive, umetnine, rokopisi, knjige in drugi umetnostno, zgodovinsko ali arheološko zanimivi predmeti ter znanstvene zbirke in pomembne zbirke knjig, arhivov ali reprodukcije prej naštetih dobrin;
- stavbe, katerih poglobitveni in stvarni namen je, da varujejo ali razstavljajo premične kulturne dobrine, opredeljene v odstavku a), kot so muzeji, velike knjižnice, arhivska skladišča in tudi zaklonišča, namenjena zavarovanju v odstavku a) opredeljenih premičnih kulturnih dobrin ob oboroženem spopadu;
- središča, v katerih je znatno število kulturnih dobrin, ki so navedene v odstavkih a) in b), tako imenovana spomeniška središča.

PORUŠEN SAMOSTAN MONTE CASSINO LETA 1944

ZNAK ZA OZNAČEVANJE KULTURNIH DOBRIN, SKLADNIH S HAAŠKO KONVENCIJO

IVAN RUDOLF – BOREC ZA SEVERNO MEJO

Ivan Rudolf je slovenski javnosti dobro znana osebnost. Bil je profesor, aktivist, borec za slovensko mejo, tigrovec, obveščevalec, predvsem pa pokončen in dosleden Primorec ter Slovenec. Obdobje delovanja Ivana Rudolfa kot pripadnika narodne straže in borca za severno mejo je bilo do zdaj javnosti manj znano. V njegovi osebni zapuščini in ohranjenih arhivskih virih je ravno dovolj podatkov, iz katerih lahko sestavimo Rudolfovo zanimivo vojaško izkušnjo med letoma 1918 in 1919. O tem obdobju njegovega delovanja bi lahko vedeli še več, če bi Rudolf osebne spomine s koroškega bojišča pisal tudi vse leto 1919, žal pa je pisanje spominov končal 10. januarja 1919.

Besedilo: Blaž Torkar

PRIPADNIK NARODNE STRAŽE

Kmalu po prevratu in ustanovitvi Države SHS sta se začela tudi reorganizacija in ustanavljanje vojaških enot. Slovensko ozemlje je spadalo v 2. vojno okrožje v Ljubljani, prve slovenske oborožene enote pa so nastale iz jeder avstro-ogrskih polkov, ki so jih pretežno sestavljali slovenski vojaki. Ob koncu prve svetovne vojne se je Ivan Rudolf vrnil domov in se takoj vključil v vojaške enote, ki jih je organizirala slovenska Narodna vlada. V okviru nje so bile kmalu po prevratu v številnih slovenskih mestih na celotnem slovenskem ozemlju organizirane narodne straže. Njihove naloge so bile razoroževanje vojakov, preprečevanje nemirov po koncu vojne in varen potek železniških prevozov. Tako je Poveljstvo 2. vojnega okrožja za poveljnika narodne straže v Vipavi odredilo poročnika Mercino in nadporočnika Evgena Meyerja, v Šembidu pa je narodni straži poveljeval Mercini podrejeni poročnik Franc Zupančič. Narodna vlada je poslala v Vipavo Ivana Rudolfa, da bi sodeloval v narodni straži. Zupančič je skupaj z Rudolfom in s še nekaterimi drugimi pripadniki narodne straže skrbel za red in mir v Šembidu. Večji neredi so se zgodili 15. novembra 1918 okoli 13. ure, ko je tja prišla italijanska četa, da bi okupirala del Vipavske doline. Italijanski poveljnik je zahteval izročitev vsega orožja in vojaškega materiala, ki ga je v vasi pustila avstro-ogrška armada. Kljub Zupančičevim protestom, s katerimi je opozarjal italijanskega poveljnika, da je v nevtralni državi Jugoslaviji, se ta za njegove navedbe ni zmenil. Zatrjeval je, da ne priznava nikarkršne Jugoslavije. Čez dva dni je v vas prišla še ena enota italijanske vojske, ki je od Rudolfa zahtevala, da s svoje kape odstrani slovensko trobojnico. Ker tega ni želel narediti, mu je italijanski stotnik trobojnico na silo odtrgal in jo vrغل po tleh. Zupančič je v situacijskem poročilu navedel, da je bila vsa italijanska vojska izjemno arogantna in žaljiva. Njeni pripadniki so domačine zmerjali s *ščavi* in jim zaplenili seno ter

drugo premoženje. Rudolf je ostal pri narodni straži vse do 27. novembra, ko so ga italijanske oblasti ujele in zaprle. Po takojšnjem pobegu je prišel v Ljubljano.

V LJUBLJANSKEM POLKU IN ŠTABU MAJORJA ALFREDA LAVRIČA

Ivan Rudolf se je po vrnitvi v Ljubljano decembra 1918 priključil vojski 2. vojnega okrožja v Ljubljani, in sicer Ljubljanskega polku, ki je nastal iz jeder prejšnjega 17. pešpolka. Polk je imel ob koncu novembra 1918 90 častnikov, 1045 vojakov in pet mitraljezov. Ivan Rudolf je bil kot prehranjevalni nadzornik vključen v 1. bataljon stotnika Miroslava Martinčiča, deloval pa je v stotniji nadporočnika Jožefa Kordiša. V šempetrski vojašnici nastanjeni bataljon se je v večernih urah 10. decembra 1918 z vlakom odpeljal na koroško bojišče. Naslednji dan je prispel na Jesenice in od tam odšel v Šentjakob v Rožu. Pripadniki so se nastanili v šoli in prebivalci so jih iskreno sprejeli. Druga stotnija 1. bataljona je 14. decembra zasedla Podkloster, vod tega bataljona pa je zasedel Rožek. Prvi bataljon stotnika Martinčiča je bil podrejen Obmejnemu poveljstvu za zahodno Koroško, ki ga je vodil major Alfred Lavrič.

Miru je bilo konec, ko so avstrijski vojaki 5. januarja 1919 Podkloster napadli iz Ziljske doline, tako da so uspešno zavzeli Podkloster in Rožek. Martinčičev bataljon se je 6. januarja umaknil do Področje in predora, kjer je uspešno zavrnil napadalce. Bataljon je ostal na položajih v Področju tudi po premirju 14. januarja 1919. 6. januarja 1919 so nadrejeni v Ljubljanskem bataljonu poslali Rudolfa v Borovlje k majorju Lavriču na Obmejno poveljstvo za zahodno Koroško, kjer je delal kot štabni podčastnik. Obmejno poveljstvo za zahodno Koroško, ki je dobilo novo ime po reorganizaciji v drugi polovici decembra 1918, je obsegalo območje približno 70 kilometrov dolge dravske črte od Podklostra do Galicije. Avstrijci niso mirovali, saj so 7. januarja 1919 ponovno napadli, pri Borovljah

prečkali Dravo in ujeli močno ranjenega majorja Lavriča. Zaradi njihovega hitrega napredovanja je bil slovenski poraz na tem delu bojišča neizbežen. Avstrijci so zavzeli večino ozemlja Lavričevega poveljstva. Zaradi tega so se 8. januarja v Ljubljani sestali najvišji slovenski politiki in sklenili, da bodo generala Krsta Smiljaniča imenovali za vojaškega poveljnika na Slovenskem; ta naj neposredno poveljuje operacijam na slovenskem ozemlju. Smiljanič je po 1. februarju 1919 poveljeval teritorialni oblasti 2. vojnega okrožja oziroma poznejši Dravski divizijski oblasti. Devetnajstega januarja sta obe strani podpisali sporazum o premirju, s katerim je kot demarkacijska črta obveljala dosežena bojna črta, ki je na zahodu potekala po Karavankah, z izjemo Področje, nato pa se je nadaljevala čez Sele, Šmarjeto, Apače in Galicijo na Dravo, velikovško mostišče, spet na Dravo do Dravogradu in do štajerske deželne meje.

Ivan Rudolf je kot pripadnik Ljubljanskega bataljona leta 1919 sodeloval tudi v t. i. aprilski ofenzivi. Ko so se začele širiti govorice, da Kraljevina SHS ne bo dobila tolikšnega ozemlja Koroške, kot je pričakovala, so enote Dravske divizijske oblasti na pritisk slovenskih politikov prekršile premirje in 29. aprila 1919 napadle na celotni demarkacijski črti. Napad ni imel ustrezne podpore vlade Kraljevine SHS in je bil odvisen od samoiniciativnosti poveljnikov slovenskih enot Dravske divizijske oblasti (območja). Za ofenzivo 29. aprila 1919 je bilo na vzhodnokoroškem bojišču zbranih devet bataljonov in pol pehote ter 40 topov. To so bili dva bataljona Celjskega polka, dva bataljona in pol Slovenskega planinskega polka, dva bataljona Ljubljanskega polka, dva bataljona Mariborskega polka in bataljon Tržaškega polka. Takoj po napadu je večina enot izrabila začetno presenečenje in napredovala. Zastavljenih ciljev ni dosegla, saj je bil operacijski načrt za precej šibke slovenske enote prezahteven. Prekršitev premirja so izrabile avstrijske enote in 2. maja izvedle protinapad na velikovškem mostišču. Avstrijci so bili uspešni in so premaknili bojno črto na Dravograd–Plešivec–Solčava–Železna Kapla–vrhovi Karavank. Pogajanja o premirju v Celovcu od 9. do 16. maja so bila neuspešna, zato se je Kraljevina SHS odločila z vojaškim posegom vzpostaviti stanje pred 29. aprilom. Splošna mobilizacija letnikov 1888 in 1895 v Dravskem divizijskem območju je sredi maja popolnila enote, kot okrepitev pa je prispelo tudi sedem bataljonov pehote, topništvo in konjenica nekdanje srbske vojske.

IVAN RUDOLF KOT BOREC ZA SEVERNO MEJO, VIR: MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

V LJUBLJANSKEM ODREDU

Ivan Rudolf je bil nato kot aspirant narednik, dodeljen v štab Ljubeljskega odreda, ki mu je poveljeval podpolkovnik Sava Tripkovič. V štabu, ki je bil sestavljen iz 1. bataljona Ljubljanskega polka in iz prostovoljcev iz prejšnjega Ljubeljskega odreda, je skrbel za običajne uradniške posle. Ljubeljski odred je skupaj z Labotskim, Jezerškim, s Koroškim in z Jeseniškim odredom 28. maja zjutraj sodeloval v majski ofenzivi vojske Kraljevine SHS. Iz *Sastava Ljubeljskega odreda*, ki ga je pred drugo svetovno vojno zapisal Tripkovič, vidimo, da je Ljubeljski odred sestavljalo okoli 600 vojakov, ki so prodirali v dveh kolonah. Vzhodna kolona je prodirala čez Gerlovec v smeri Borovelj, zahodna pa čez Slovenji Plajberk proti Borovljam. Naloge Ljubeljskega odreda so bile zavzete Borovelj, preboj do reke Drave, z zahodne strani zavarovanje prodiranja Jezerškega odreda in z zahoda zavzete Celovca. Po umiku avstrijskih sil na zgornjo Koroško so enote Kraljevine SHS 6. junija zasedle Celovec in Gosposvetsko polje. Kmalu po podpisu premirja 6. junija so se morale enote Kraljevine SHS pod pritiski Velike Britanije, Italije in Francije umakniti z zasedenih ozemelj. Pozneje je o usodi Koroške 10. oktobra 1920 odločil koroški plebiscit.

Ivan Rudolf je bil ves čas svojega delovanja v letih 1918 in 1919 podčastnik, sprva z avstro-ogrskimi čini kot praporščak, po prevedbi avstro-ogrskih činov v čine vojske Kraljevine SHS pa je postal narednik. Za svoje požrtvovalno delo v štabu podpolkovnika Tripkoviča je Ivan Rudolf po koncu bojev prejel tudi priznanje in pohvalo. Zadnje dni svojega vojaškega udejstvovanja je vse do odhoda iz vojske deloval kot pripadnik 1. bataljona 7. pešpolka SHS. Aprila in novembra 1919 je zaprosil za sprejem v Jugoslovansko kraljevo vojsko, ker pa odgovora na svojo prošnjo ni nikoli prejel, je nato vojsko zapustil in šel študirat. ■

Viri in literatura:

Arhiv Republike Slovenije [AS 58, AS 1193].

Janez Švajncer, *Slovenska vojska 1918-1919: Uniforme, oznake, čini, Logatec*, 2014.

Muzej novejše zgodovine Slovenije, OZd11-IR, Ivan Rudolf, *Spomini koroškega bojišča; Curriculum vitae in osebni podatki*, 20. april 1941.

Neven Borak idr., *Slovenska novejša zgodovina: Od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije 1848-1992*, 1, Ljubljana 2005, str. 216.

Mlada judoistka z odmevnimi rezultati

Vzravnan drža, širok nasmeh in močan stisk roke – tako nas po jutranjem treningu pozdravi vzhajajoča zvezda slovenskega juda Andreja Leški, članica Judo kluba Bežigrad. Za dva-
indvajsetletnico iz Kopra je bilo leto 2018 izjemno uspešno. Na mednarodnih tekmovanjih se je redno uvrščala med prejemnice kolajn, od oktobra pa je ponosna pripadnica Športne enote SV. Želi si nastopiti na olimpijskih igrah v Tokiu leta 2020. Potrditev dobre telesne pripravljenosti je pred kratkim dobila na državnem prvenstvu, ko je premagala zlato olimpijko Tino Trstenjak, s katero sta glavni tekmici v kategoriji do 63 kilogramov. Obe sta tudi najvišje uvrščeni Slovenki na svetovni lestvici juda, samo ena izmed njih pa bo prihodnje leto potovala v rojstno deželo tega športa.

Besedilo: Jerneja Grmadnik
Foto: IJF in Bruno Toič

Primorka, ki zaradi boljših razmer za vadbo že nekaj let živi in trenira v Ljubljani, ne skriva veselja zaradi zaposlitve v Slovenski vojski. Ponosna je, da so v Slovenski vojski prepoznali njene zmogljivosti in ji dali priložnost, da se z zagotovljeno socialno varnostjo še bolj posveti treningom. Uniformo je že oblekla, v kratkem pa jo čaka prvo usposabljanje z drugimi vrhunskimi športnicami in športniki Športne enote SV. Pravi, da je od kolegic, ki so že zaposlene v Slovenski vojski, dobila pozitivna priporočila, zato komaj čaka, da za nekaj dni stopi v vojaške škornje. Poleg promocije vojske na različnih prireditvah, ki jo bo opravljala kot ponosna Slovenka, jo v prihodnosti čakajo vojaška športna tekmovanja. Če se bo izšlo in se vojaško tekmovanje ne bo prekrivalo z datumi rednih tekem, bo še letos nastopila na vojaških igrah na Kitajskem.

MED GLASBO IN ŠPORTOM IZBRALA JUDO

Andreja Leški se je nad judom navdušila že pri šestih letih, ko je videla trenirati starejšega bratranca. »Judo je bil sprva obšolska dejavnost. Začelo se je z igro. Šport je že v splošnem primeren za otroke, saj razvija motorične sposobnosti, naučiš se padcev, prevalov in koordinacije,« pripoveduje judoistka, ki je bila kot osnovnošolka navdušena nad več stvarmi. Med drugim je

obiskovala modelarski krožek, glasbeno šolo in se preizkušala v različnih športih. Kdaj pa se je odločila za športno poklicno pot? »Vedela sem, da mi judo ustreza. Rada sem hodila na treninge in tekmovanja, tudi rezultatsko sem bila dobra. Po končani osnovni šoli sem se vpisala na srednjo tehnično gimnazijo v Kopru, v prihodnosti pa sem se takrat videla tudi v glasbenih vodah. Že po naravi sem zelo aktivna, zato je na koncu prevladal judo,« pove Andreja Leški, ki je po končanem prvem letniku na Obali šolanje nadaljevala na srednji tehnični gimnaziji v Ljubljani in postala članica Judo kluba Bežigrad, da bi se lahko v prestolnici posvetila športni karieri.

ŽELJE USMERJENE V OLIMPIJSKE IGRE

Že kot kadetinja in mladinka je na mednarodnih tekmovanjih osvajala odličja, v članski kategoriji pa jih je največ zbrala prav v zadnjih dveh letih. Lani je bila prva na grand slamu v Düsseldorfu in grand prixu v Agadirju, letos pa je bila prva na grand prixu v Maroku. Zbrala je še nekaj drugih in tretjih mest, poudarja pa, da je zmaga na koncu najslajša. »To pomeni, da premagaš vse tekmice in si najboljši,« se nasmehne sedanja državna prvakinja, ki je v finalu marca premagala Tino Trstenjak, prejemnico zlate medalje v Riu de Janeiro leta 2016. »Ta zmaga je

bila zelo pomembna za samozavest in prepoznavnost, saj smo morda judoisti, ki ne prihajamo iz celjske tradicije juda pod vodstvom Marjana Fabjana, nekoliko spregledani. Tako sem dokazala, da tudi drugod dobro treniramo in smo konkurenčni. Zavedam se, da sva s Tino precej enakovredni, zdaj pa lahko to prepoznajo tudi drugi,« pojasnjuje Andreja Leški. Na olimpijskih igrah v Tokiu bo barve Slovenije zastopala samo ena judoistka v kategoriji do 63 kilogramov. Boj za nabiranje nujnih točk na kvalifikacijski lestvici bo zato med njima še zelo napet. Trenutno sta obe na svetovni lestvici v svoji kategoriji uvrščeni med osem najboljših, za nastop na olimpijskih igrah pa ima Trstenjakova dobrih 150 točk prednosti. »Pred olimpijskimi igrami štejejo največ rezultati zadnjih dveh let. Še posebej pomembna sta torej letošnje leto in prva polovica prihodnjega leta. Najpomembnejša tekmovanja šele prihajajo,« poudarja nova članica Športne enote Slovenske vojske, ki je že osredotočena na borbe na grand slamu v Bakuju maja 2019.

PREBOJ SE ZGODI V ŠPORTNIKOVI GLAVI

Andreja Leški trenira dvakrat na dan. Zadnje leto in pol je njen trener Rok Drakšič. Zjutraj trenira v fitnessu, dviguje uteži, dela vaje za moč in kondicijo, popoldne pa je na vrsti kontaktni trening na tatamiju. Na pripravah se posveti samo borbam in poskuša narediti čim več sparringov oziroma dvobojev z drugimi tekmovalci, saj tako pridobi pomembne izkušnje. Izključno trdo delo in disciplina pa nista dovolj za vrhunske rezultate, razmišlja Andreja Leški. Ni namreč čudežne formule, kako doseči najvišja mesta. »Pomembna se mi zdi celotna pot napredovanja. Od nekdanj sem imela odlične trenerje in od vsakega sem lahko veliko pridobila. Tako sem postopno napredovala. Pomembne so tudi psihološka pripravljenost, osredotočenost in motiviranost. Nekateri tekmovalci so na treningih odlični, na tekmah pa kljub vrhunski pripravljenosti ne zmorejo preboja, saj jih izda glava. Pomembno je, da se na tekmah ne razburiš zaradi malenkosti. Treba je biti neustrašen in pripravljen dati vse od sebe,« poudarja Andreja Leški, ki ji prav zaradi odlične discipline in pridnosti uspeva ob športni karieri obiskovati Ekonomsko fakulteto v Ljubljani. Nedelja je njen edini dan za počitek. Takrat simpatična judoistka najraje pobegne k morju, vzame v roke flavto, kitaro ali harmoniko, kot navdušena motoristka pa se že veseli toplejših dni. »Poskušam živeti normalno življenje in ne misliti nenehno na judo, čeprav je to težko,« z nasmehom iskreno prizna odlična športnica. ■

PRAVILA POSTAJAJO ZA GLEDALCE RAZUMLJIVEJŠA

Judo je v Sloveniji priljubljen šport. Če seštejemo olimpijske medalje naših športnic pa je celo eden izmed najuspešnejših. Medijsko se še ni prebil med redne prenose, najbrž tudi zaradi svojih zapletenih pravil. »Da bi judo postal zanimivejši in razumljivejši za gledalce, so se pravila še nekoliko spremenila,« pojasnjuje Andreja Leški. »Borbe potekajo na blazinah, ki jim pravimo tatami. En tekmovalac je oblečen v bel, drugi pa v moder kimono. Čas borbe je omejen na štiri minute. Zmagaš lahko na več načinov. Največ šteje ipon oziroma čisti met. Tega dosežeš, kadar nasprotnika vržeš na hrbet in zadosti še nekaterim drugim pogojem. Met mora biti dosežen s hitrostjo in močjo, prav tako pa je treba imeti nasprotnika pod nadzorom. To pomeni konec borbe. Neke vrste polovična pot do zmage je vazari, met z nižjo vrednostjo. Dva vazarija sta enakovredna iponu in prineseta zmago. Zmagaš lahko še na druge načine, in sicer, da nasprotnika držiš v končnem prijemu na parterju 20 sekund ali da ga pripraviš k predaji z vzvodom oziroma lomljenjem ali davljenjem. Vzvod je dovoljen samo na kolmolu. Pomemben dejavnik pri točkah so tudi kazni, in sicer pasivnost, nepravilni prijemi za kimono, pod pasom, pobeg z omejenega območja tatamija in druge. Sodnik navadno s kretljivo pokaže, kaj je narobe. Prejmeš lahko dve kazni, tretja pomeni, da je zmagal nasprotnik,« razloži Andreja Leški. Tekmovalac je lahko takoj izključen, kadar ogroža življenje sotekmovalca ali na njem izvaja nevarne manevre. Če je rezultat še po štirih minutah neodločen, se borba nadaljuje do zlate točke oziroma prve uspešne poteze enega izmed tekmovalcev. Andreja Leški razlaga, da ima vsak judoist svoj stil borbe. »Načini borbe se med judoisti razlikujejo, saj ima vsak svojo najljubšo tehniko. Nekateri so boljšji v parternih tehnikah, spet drugi pri vzvodih. Menim, da način borbe velikokrat odraža človekov značaj. Nekateri bolj divjajo in se zaganjajo, drugi so mirnejši ter poskusijo presenetiti.« Andreja je na tatamiju zelo umirjena, saj ima raje borbo pod nadzorom. »Pred tekmami se pripravim na nasprotnico, saj sem analitičen tip in se po takšnih pripravah počutim boljše pripravljena. Če te možnosti nimam, sem borbena in poskusim dati vse od sebe,« pove judoistka in doda, da v zadnjem času veliko trenira v kontaktu, kar pomeni, da do nasprotnika pristopi rokoborsko. Na koncu hudomušno priponi, da ima na zalogi še nekaj svojih for.

RAZPIS E S D

Enota za specialno delovanje objavlja razpis za popolnitev vojaških, podčastniških in častniških dolžnosti v:

- ČETI ZA SPECIALNO DELOVANJE (Č, PČ, V),
- ČETI ZA ZAGOTOVITEV DELOVANJA (Č, PČ, V),
- POVELJSTVU ESD (Č, PČ).

Izbir kandidatov se bo začel 30. septembra 2019. Osnovno usposabljanje bo potekalo od novembra 2019 do maja 2020.

Obrazec za prijavo poiščite na intranetnih straneh MO in ga izpolnjenega pošljite do 1. septembra 2019 na naslov Enota za specialno delovanje, Škrilj 1, 1338 Kočevska Reka, ali elektronski naslov: specialne.sile@mors.si.

Informacije: 01/895 68 04, 01/895 68 03, specialne.sile@mors.si in intranet MO.

Praprot

Praprot je ena izmed prvih rastlin, ki nas že spomladi opozori na konec zime in bližajoče se daljše toplejše dni. Narava nas bo kmalu razveselila s svojo obilno ponudbo raznovrstnih rastlin in popestrila naš jedilnik.

Besedilo: Igor Fortuna
Foto: svetovni splet

Skoraj vsi poznamo vsaj eno vrsto praproti. Pri nas so najbolj pogoste tri vrste. Orlova praprot lahko doseže tudi dva metra. Na močnem stebelu razvije velike liste, zato je rastlina uporabna pri gradnji zavetja ali ležišča. Steblo je tako močno, da se bomo pogosto prej porezali ob njegovih vlaknih, kot bi jih pretrgali. Ko pa je rastlina enkrat tako visoka, ni več primerna za prehrano. Za hrano uporabljamo samo mlade poganjke, ki niso daljši od 20 centimetrov. Glede na to, da se mladi poganjki lepo lomijo, jih lahko v kratkem času veliko nabere. Pri tem ni treba pretiravati, saj jih ni mogoče veliko jesti. Najprej jih je treba prekuhati, surovi so po nekaterih podatkih celo strupeni. Dovolj bo, da vrejo pet do sedem minut. Lahko bi jih tudi popražili na olju. Orlova praprot ima nekaj skupnega z večino divje rastlinske hrane. Tudi če maramo zelenjavo, redko jemo zelenjavo samo ene vrste. Največkrat je ta pomešana z drugo hrano rastlinskega ali živalskega izvora in, če dodamo začimbe, dobimo okusen obrok. Tudi če bi praprot zmešali z drugimi vrstami hrane, bi bilo drugače, ker kadar govorimo o preživetju, začimb, mesa ali drugih vrst zelenjave pa nimamo pri roki. Tovrstna divja hrana je užitna, vendar je zelo posebne okusa, zaradi česar začnemo še bolj pogrešati domačo kuhinjo. Ne vsebuje nikakršnih kalorij, še vitaminov pravzaprav malo v primerjavi z drugimi rastlinami. Zato veliko gozdnikov ne mara slišati za užitne divje rastline.

Več pridobimo, kadar uporabimo korenine. Orlova praprot je edina izmed praproti z užitnimi koreninami. Vse druge praproti imajo strupene korenine. Vsebujejo veliko škroba, zato so jih ponekod v časih pomanjkanja sušili in mleli v moko, ki so jo dodajali kruhu. Če je mogoče, se splača korenine fino zmlati in iz njih izprati škrob. Vodo, v kateri bi izpirali zmlate ali stolčene korenine, pustimo, da se zbistri in jo previdno odlijemo. Dobljena usedlina je škrob, enako kot krompirjev ali koruzni. Temu pa bi lahko rekli kar energijski napitek divjine. Prav škrob nam bo dal še kako nujno energijo v stresnih razmerah.

Poleg orlove praproti poznamo še navadno glistovnico in navadno podborko. Zelo sta si podobni in le malokdo ju loči. To niti ni pomembno, saj sta obe užitni, razen korenin, ki so strupene. Ta praprot je nižje rasti in bolj razvejana. Več listov raste na vse strani in ne zraste več

kot meter visoko. Listi se začnejo že spomladi odvijati iz polzasto zviti poganjkov. Dokler so zviti, so užitni, pozneje pa postanejo strupeni. Ta vrsta praproti ima tudi prednost. Listi se razvijajo ves čas. Kadar so eni že razviti, v sredini poganjajo novi in tako lahko najdemo mlade poganjke sredi poletja. Pripravljamo jih na isti način kot orlovo praprot.

Praprot je uporabna za preživetje tudi, če je ne uporabljamo za prehrano. Posušene rastline lahko uporabimo kot izolacijo zavetja, ležišča in podobno. Veliko bi se dalo povedati tudi o zdravilnih učinkih te rastline. Ponekod še danes uporabljajo praprot za polnjenje vzglavnikov, kar naj bi zdravilo revmo. ■

PRIJATELJSTVO

Kadar razmišljam o prijateljstvu, se dobro zavedam, da je to občutljiva, zahtevna in tudi zapletena tema. Upam si trditi, da je lažje poiskati sto lepih misli o prijateljstvu, kot živeti prijateljski odnos, ki si to ime zasluži. Hitreje lahko najdemo dvesto prijateljev na Facebooku kot enega v resničnosti. Veliko preprosteje je ustanoviti društvo, sestaviti športno ekipo, organizirati in izvesti projekt, kot pa stikati resnično prijateljstvo. Tako prijateljstvo, ki ne mine. »Kdor je prijatelj, ljubi v vseh časih,« piše v svetopisemski knjigi Pregovori. Pravega prijateljstva ne najdemo prav pogosto. To pa še ne pomeni, da med ljudmi ni

veliko prijateljskih vezi, prijateljskih besed in dejanj. Vsak človek hrepeni po nekom, s katerim se bo veselil srečnih trenutkov in žaloval v bolečini, ki se mu bo lahko izpovedal v težavah in mu zaupal skrivnosti. Pravnik, politični teoretik in filozof Mark Tulij Cicero je zapisal: »Niti ognja niti vode ne potrebujemo na tako številnih krajih kot prijatelja.« In res je lepo tudi med pripadniki Slovenske vojske čutiti spoštovanje, povezanost, zaupanje in veselje nad uspehi drugih. Nismo samo sodelavci, smo tudi pravi prijatelji. »Prijateljstvo, ki se lahko konča, nikdar ni bilo resnično,« je zapisal sveti Hieronim. In

ker v prijateljskih odnosih ne doživljamo samo lepih in prijetnih trenutkov, temveč se v njih odprejo tudi naše rane, prav tam potrebujemo sočutje. Pri tem se preizkušata naši zrelost in sposobnost odpuščanja. Lahko pa se tudi zgodi, da se najboljši prijatelji spremenijo v največje sovražnike. Kadar nenadoma pridivja vihar in butne v hišo, se pokažejo vsi temelji našega prijateljskega odnosa. »Kdor je prijatelj, ljubi v vseh časih (Prg 17,17).« Tako je tudi med pripadniki Slovenske vojske.

Vito Muhič,
vojaški kaplan

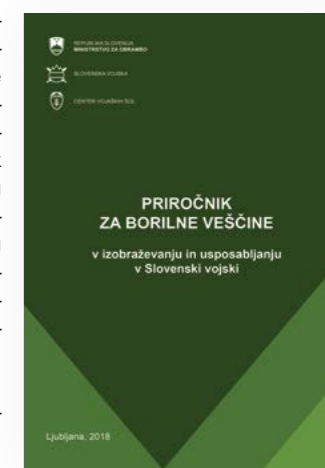
PREBRALI SMO

IVAN ERMENC: PRIROČNIK ZA BORILNE VEŠČINE V IZOBRAŽEVANJU IN USPOSABLJANJU V SLOVENSKI VOJSKI

Priročnik opredeljuje osnovne tehnike samoobranbe, ki jih pripadnik Slovenske vojske potrebuje pri vsakodnevnih operativnih nalogah doma ali v mirovnih operacijah in na misijah. Namenjen je tistim, ki so na vojaškem izobraževanju in usposabljanju ter pozneje na usposabljanju v operativnih enotah. Uporabljali ga bodo tudi inštruktorji borilnih veščin, saj so poleg tehnik samoobranbe predstavljeni metodični postopki. Vsebina je zbrana iz različnih zvrsti, slogov in tehnik borilnih veščin. Njen namen je, da pripadnik SV pridobi osnovno znanje samoobranbe, ki ga lahko uporabi kot eno izmed možnosti učinkovitega odziva na nasprotnikov napad v neposredni bližini. Znanje tehnik borilnih veščin poleg psihološke in strokovne sestavine izboljšuje osnovne motorične sposobnosti, kot so moč, hitrost, vzdržljivost, gibljivost, koordinacija in natančnost. Pripadnik ima zato večjo možnost preživeti na bojišču oziroma lahko učinkoviteje opravlja operativne naloge.

Strnjeno so predstavljeni dejavniki, ki jih je treba upoštevati pri vadbi borilnih veščin; najpomembnejša je varnost. Avtor opisuje metode poučevanja, učne oblike vadbene enote, motivacijo za vadbo in potek vadbene enote. Sledijo etična in taktična načela uporabe tehnik borilnih veščin, priprava na vadbo (vaje za ogrevanje) ter podrobno opisane tehnike borilnih veščin pri usposabljanju kandidatov za vojake in tehnike borilnih veščin pri usposabljanju kandidatov za podčastnike in častnike na osnovnem vojaško-strokovnem izobraževanju in usposabljanju. Priročnik je izdal Knjižnično-informacijski in založniški center Centra vojaških šol. V elektronski obliki je dostopen na spletnih straneh Digitalne knjižnice MO RS (<https://dk.mors.si>) in portalu IPSV, izšel pa bo tudi v tiskani obliki.

Urška Prelog,
Knjižnično-informacijski in
založniški center

NAGRADNA KRIŽANKA

								UTRJEN PAS OBCESTI	PRIPRAVA ZA OMETANJE POMETANJE	OKORELOST NEPROŽNOST	ČEBELJI SAMEC	OTOČJE V ALEUTH	SRBSKA IGRALKA MARKOVIĆ	PANIČAR, KDOR DELA PREPLAH	
MESTO V PORURJU, NEMČIJA															
NEMORALNOST															
MESTO V VZHODNI SRBIJI															
GOSTA TKANINA ZA DELOVNE HALJE												RIMSKA ŠEST			
OTOK V KIKLADIH												POLOŽAJ, SITUACIJA			
GORA V TURČIJI												UDAREC SSEKIRO			
												ORIENTALSKO SUKNO			
Avtor: Vladimir Milovanović, NAJETO PERO	ACETILENSKA SVETILKA	IZBIRA BLAGA, ASORTIMA	GRAFIČNA DEJAVNOST	TROPSKA PAPIGA	JEZERO V V. TURČIJI	GRŠKA ČRKA		ČEŠ. ZNAM. KAMIONOV							
JADRNICAZ DVEMA TRUPOMA								KRAJ PRI ZADRU		OP. PEVKA (IRENA)					
ANTIČNA DRŽAVA V MEZOPO-TAMIJI								PISATELJ CANKAR		ŽELEZNIŠKI VOZ					
JUTRANJA PADAVINA					PRIZORIŠČE V CIRKUSU			EMMA THOMPSON					AM. IGRALKA JOLIE	SLAŠČICA IZ MANDLJEV IN SLADKORJA	
DILAKA POD NOSOM					NOR. PISATELJ DUJUN										
IVAN TAVČAR								MIVKA							
PRIPADNIK DIVJEGA PLEMENA								ARGENTIN. NOGOMETAŠ MESSI							
STARA MAMA, BABICA								POGON NADIVJAD					GR(B)		
PRAVICA UGOVORA								DIKA, UGLED					VELETOK VSIBIRIJI		
VAS PRI TOLMINU															
ŠPORTNIK															

POIŠČI PET RAZLIK

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Informativno glasilo

Izdajatelj in financer:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Naslednja številka Revije SV izide 27. maja 2019.

Revija Slovenska vojska je prvič izšla 14. maja 1993. Na leto izide 12 števil revije. Prispevki, objavljeni v reviji, niso uradna stališča Ministrstva za obrambo. Nenaročenega gradiva ne vračamo.

Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 1/471 26 62
Faks: +386 1/431 12 42
Elektronska pošta: urednistvo.sv@mors.si

Urednik:
Marko Pišlar

Novinarka:
Jerneja Grmadnik

Fotograf:
Bruno Toič

Fotografija na naslovnici:
Bruno Toič

Lektoriranje:
Tina Pečovnik

Tajnica uredništva:
Milena Topolovec

Oblikovanje, prelom in tisk:
Schwarz print, d. o. o.

Naklada:
7200 izvodov

Revija SV je članica Evropskega združenja vojaškega tiska (EMPA).

Revija SV je tudi na družbenih omrežjih Facebook in Instagram.

REŠEVALCEM NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev gesla iz prejšnje številke: **DAN CIVILNE ZAŠČITE.**

Nagrade prejmejo:

Adolf Korošec, Borova vas 14, 2106, Maribor,

Zoran Župevc, Stopiče 58 a, 8322 Stopiče,

Irman Mujčič, OŠ Oskarja Kovačiča Škofije (knjižnica), Spodnje Škofije 40 d, 6281 Škofije.

Nagrajencem čestitamo.

Pravilne rešitve tokratne križanke nam pošljite **do srede, 15. maja 2019**, na naslov:

Uredništvo Revije SV, Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana, ali na elektronski naslov: **urednistvo.sv@mors.si**.

DAN SLOVENSKE VOJSKE

**Torek,
14. maj,
od 13.00 do 20.00**

Vojašnica Jerneja Molana Cerklje ob Krki

**Statične in dinamične predstavitve delovanja Slovenske vojske
ter zavezniških/partnerskih držav, aktivnosti za obiskovalce,
preleti vojaških zračnih plovil, skoki padalcev itn.**